Wirumaa Teataja

Üksiknumbri hind 6 senti.

Ilmub kolm korda nädalas igal esmaspäeval, keskнädalal ja reedel.
Toimetus ja talitus: Rakweres, Lai 9-a.
Telefonid: peatoimet. ja toimetus — 3-48, talitus — 2-21. Posti jooksew arwe nr. 2988
Talitus on awatud kl. 8 hom. kuni kl. 5 p.

Tellimise hind:

ilma „Tall. Postita"		koos „Tall. Postiga"
kr.—65		
„ 1.80	3 kuud	„ 2.15
„ 3.45	6 kuud	„ 4.15
„ 6.75	12 kuud	„ 8.15

Pikema aja tellijaile „Tallinna Post", „E. Talu" ja „Pasteleht" hinnaalanduseaa.

Kuulutuste hind:
üks millimeeter ühel weerul: esimesel küljel teksti ees 10 senti, teksti ees 12 senti.
Kuulutuste küljel 5 senti.

Peatoimetaja E. Lehtmets. Wastutaw peatoimetaja E. Leisel.

Wäljaandja: ü/ü. „Wirumaa".

Nr. 121. Keskнädalal, 18. oktoobril 1939. a. Rakweres. XV aastakäik.

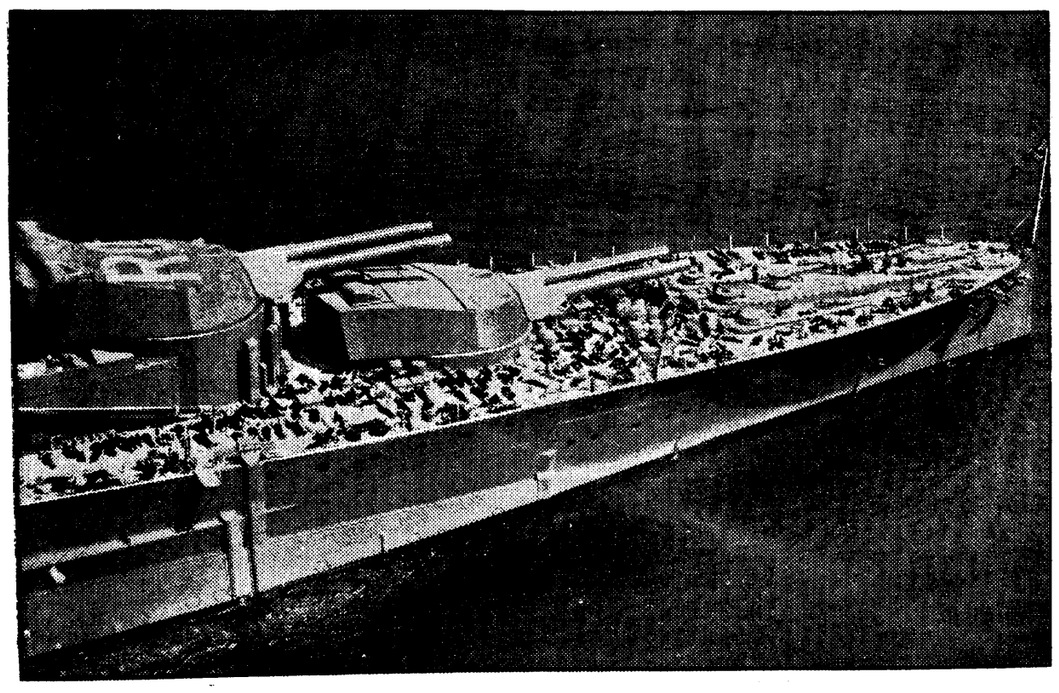

Inglise ristleja „Royal Oak", mille sakslased laeksid põhja.

Võitlused õhus ja merel.

Sakslaste uus õhurünnak Inglise laevastikule. 3 Inglise lahingulaeva vigastatud.

ETA. London, 18. oktoobril. (Reuter.) Peaminister Chamberlain teatas eile alamkojas, et üleeilsel õhurünnakul Scapa Flow'le sai kannatada vana Briti lahingulaev „Iron Duke". Õhurünnak Firth of Forth'ile teostati 12-ne või ka rohkem lennukite poolt kahe või kolme lennuki kaupa. Kaks tsiviilelanikku sai kergesti vigastada pommikildudest. Peale selle sünnitati kahjusid Briti laevadele „Southampton", „Edinburgh" ja „Mohaw". Ma pean kahetsusega ütlema, et kolm ohvitseri ja 13 alamat mereväelast said surma või surid saadud vigastustesse, kaks ohvitseri said kergemalt vigastada ja 11 alamat mereväelast raskesti vigastada ja kolm kergemini. „Southampton" ja „Edinburgh" said ainult kergemini kannatada ja mõlemad laevad on valmis merele sõitmiseks. „Mohawkile" sünnitatud kahjud on tühised. Vaenlasele astusid kohe vastu meie hävitajate eskadrillid ja õhutõrjekahurid. Neli vaenlase pommilennukit tulistati alla, neist üks õhutõrjekahurite poolt.

Eta. London, 18. oktoobril. (Reuter.) Täiendavalt teatatakse, et Saksa lennukite õhurünnaku ajal esmaspäeval Shoti rannikul on saanud surma ka miiniristleja „Mohawki" komandör.

ETA. Berliin, 18. oktoobril. (DNB.) Saksa võitluslennukid, mis esmaspäeva hommikul startisid ühest Saksa lennujaamast, jõudsid ilma vaenlase vastupanu leidmata Firth of Forth'i Shoti idaranniku ääres ja pommitasid seal edukalt vaenlase ristlejaid pikeerivas õhurünnakus. Õhurünnak tuli inglastele nii ootamatult, et esimesed Saksa ründajad said vähe tunda vastutõrjet ja alles viimased Saksa lennukid said ägedat lennukitõrje kahurite tuld. Kindlate vaatluste järele on alla tulistatud kaks vaenlase hävituslennukit. Kaks Inglise hävituslennukit, kes asusid jälitama Saksa lennukeid, tulistati alla.

ETA. London, 18. oktoobril. (Havas.) Saksa lennukid sooritasid eile Firth of Forth'ile uue õhurünnaku.

ETA. London, 18. oktoobril. (Havas.) Reuteri õhuministeeriumile teatatakse, et teatav arv Briti õhujõudude lennukeid on sooritanud edukaid luurelende Lääne- ja Loode-Saksamaa kohal. Olsenzaalist saadud teate järele on üks Saksa hävitaja sundinud ühe Briti lennuki maanduma möödunud ööl Lingeni lähedal Loode-Saksmaal, mitte kaugel Hollandi piirist. Kolm lennukisolijat, kelledest üks sai vigastada Saksa lennuki kuulipildujatulest, päästeti.

Saksa lennukid ründasid Briti sõjalaevu.

(Reuter.) Briti admiraliteet, õhuministeerium ja julgeolekuministeerium avaldasid ühise teadaande: Esmaspäeval kell 9.00 ja 13.30 vahel mitmed Saksa lennukid sooritasid luurelende Rosyth'i piirkonnas (Shoti rannikul). Pärast lõunat kella 14.30 paiku algasid pommirünnakud. Rünnakuist võttis osa umbes tosin lennukeid. Kõik patareid avasid ründajaile tule ja meie võitluslennukid tõusid õhku. Üks pomm riivas ristlejat „Southampton", tekitades kerge vigastuse laevanina läheduses ja uputades ühe veopaadi ja ühe kõrpaadi, mis asusid ristleja kõrval. See oli esimeseks tabamuseks Saksa õhujõudude poolt Briti sõjalaevale sõja kestel. „Southamptoni" pardal tabasid pommikillud kolme ja ristleja „Edinburghi" pardal seitset meest. Teine pomm langes miiniristleja „Mohawk'i" lähedale, mis oli konvoeerimiselt tagasi pöördumas sadamasse. Pommikillud tabasid 25 meest miiniristleja dekil. Laev sai ainult pealiskaudselt kahju. Teiselt poolt on vähemalt neli Saksa pommilennukit 12—14-st tulistatud alla, neist kolm meie hävituslennukite poolt.

Linnades õhuhäire.

ETA. London, 18. oktoobril (Havas.) Hull'ist, Bridlingtonis ja Grimsby's anti teisipäeval veidi pärast kella 11 õhuhäire.

Õhuhäire Hullis lõppes kell 11.40. Ühtki lennukit ei ilmunud nähtavale. Umbes tund aega pärast häire andmist lõpetati see ka Bridlingtonis.

Sakslaste suur rünnak läänerindel.

(Havas.) Prantsuse teadaanne esmaspäeva õhtul: Sakslased sooritasid esmasp. hommikul kahurväe toetusel Moseli jõest ida pool kuue kilomeetri pikkusel frondil rünnaku. Nad okupeerisid Schnesbergi kõrgustiku, kus meil olid kerged valveüksused. Meie tule alla võetuna vaenlase rünnak peatus ja nad olid isegi sunnitud Apach'i külast põhja poole taganema, kuhu nad olid üheks silmapilguks tunginud.

Oktoobrikuu teise nädala jooksul Prantsuse merevägi on kinni pindanud 25.000 tonni kaupu, mis olid määratud Saksamaale.

Saksal läänerindel 2 miljonit meest.

(TASS.) Agentuur „United Press" teatab, et lisaks 158.000-le Inglise sõdurile, kes saabusid Prantsusmaale 11. oktoobriks, saabub veel Prantsusmaale tuhandeid Inglise sõdureid. Inglise väeosad on hästi mehhaniseeritud. Edasi agentuur teatab, et Prantsuse sõjaväeliste vaatlejate arvates Saksamaa on koondanud läänefrondile kaks miljonit sõdurit.

Inglastel uppus üle 800 mehe.

Kolmandik Saksa allveelaevu hävitatud.

ETA. London, 18. okt. (Reuter.) Lord Chatfield teatas täna ülemkojas, et Briti lahingulaev „Royal Oak" uputati allveelaeva poolt Scapa Flow's, Põhja-Shotimaal, 14. oktoobril kell 13.30. Praegu võidakse teha ainult oletusi selle kohta, kuidas allveelaeval õnnestus läbi tungida sadama kaitsetest. Allveelaeva pääsu sinna tuleb pidada tähelepanuväärseks vägiteoks. „Royal Oak" asetses sadama äärmises tipus ja seepärast paljud ohvitserid ja mehed uppusid enne, kui suudeti organiseerida päästet. Enam kui 800 ohvitseri ja meest kaotas oma elu.

Sõja algusest saadik on põhja lastud 13 vaenlase allveelaeva, viit on raskesti vigastatud, mis on samuti tõenäoliselt põhja läinud. Peale selle on sünnitatud paljudele teistele vaenulistele allveelaevadele tähtsaid kaotusi. Churchilli arvates on umbes üks kolmandik 60-nest Saksa allveelaevast, mis olid valmis tegevuseks sõja algul, uputatud või saanud raskesti kannatada. Teiselt poolt on Briti kaubalaevastik kaotanud 21 miljonist tonnist 156.000 tonni allveelaevade aktsiooni läbi, millele lisandub kaotusi 18.000 tonni miinide ja õnnetuste läbi. Seega on Briti kaubalaevastiku kaotused 174.000 tonni

ETA. Berliin, 18. okt. (DNB.) Mereväe ülemjuhataja suuradmiral Raeder on annetanud „Royal Oaki" ja „Repulse'i" torpedeerinud allveelaeva komandandile ja meeskonnale esimese ja teise klassi raudristid.

ETA. Kopenhagen, 18. okt. (Havas.) Falsterbost teatatakse, et Rootsi kõige edelapoolsemas osas on üks lootsilaev põrganud vastu miini ja plahvatanud.

ETA. London, 18. okt. (DNB.) Reuter teatab, et Briti aurik „Sneaton" Cardiffist, on möödunud ööl Atlandi ookeanis uputatud ühe Saksa allveelaeva poolt. 32-liikmeline meeskond on päästetud.

ETA. Oslo, 18. okt. (Reuter.) Möödunud ööl oli rannikult näha tugevat plahvatust Oksöy tuletornist kümme miili lääne pool. Arvatakse, et üks tanklaev plahvatas.

Saksa lennukid ründasid Shoti rannikut.

Tulistati alla kolm Saksa lennukit.

(Reuter.) Informatsiooniministeeriumist teatatakse, et Saksa lennukid püüdsid rünnata eesmärke Shotimaa rannikul esmasp. pärast lõunat. Briti õhujõud astusid vaenlasele vastu, tekitades talle kaotusi. Tsiviilelanikkonna hulgas ei ole olnud surmasaanuid ega haavatuid, samuti ei ole saadud materjaalseid kahjusid.

Lehtede teatel toimusid rünnakud Rosyth'i piirkonnas Firth of Forth'ile ja Edinburghile. On pillutud pomme, kuid ükski neist ei ole tabanud Forthi silda. Teatatakse, et kolm Saksa lennukit on alla tulistatud. Ühe allatulistatud Saksa pommilennuki neljaliikmelisest meeskonnast uppus üks, kaks on saanud surma kuulidest, kuna neljas päästeti käsivarrest haavatuna. Teise Saksa pommilennuki kolmeliikmeline meeskond milline lennuk sunniti maanduma Pentlandi mäestikus, on võetud vangi.

Prantsuse väed tõmbusid tagasi.

Prantsuse peaminister Edoard Daladier.

ETA. Berliin, 18. oktoobril. (DNB.) Sõjavägede ülemjuhatus teatab: Esmaspäeva jooksul Prantsuse väed tõmbusid tagasi suuremalt osalt nende poolt seni okupeeritud Saksa maa-alast meie kindlustuste eelväljal ja läksid seejärele üle piiri tagasi.

ETA. Pariis, 18. oktoobril (Havas.) 17. oktoobri hommikul avaldatud teadaanne: Eile pärastlõunat sakslased teostasid teise rünnaku Saari jõest ida pool umbes 30 kilomeetri pikkusel frondil. Seda rünnakut toetas tugev kahurväg. Meie kerged valveüksused tõmbusid tagasi võideldes — vastavalt nende ülesandele. Meie tuli pani seisma vaenlase ettenähtud liinil. Nähes ette seda sakslaste rünnaku alustamist, Prantsuse vägede juhatus oli otsustanud umbes 15 päeva eest paigutada teistele positsioonidele Prantsuse diviisid, kes olid teostanud rünnaku Saksa territooriumile, et kaudselt kergendada Poola vägesid. Vajalikud liikumised lõpetati 3. oktoobriks. Sest saadik meie oleme jätnud kontakti pidamiseks vaid kerged valveüksused ja mõned toetusrühmad.

Ainult 160 senti

maksab „Virumaa Teataja" tellimine 15. oktoobrist aasta lõpuni. Praegu on paras aeg ära anda tellimisi 15. oktoobriks.

Uus Inglise lahingulaew torpeedo ohwriks.

(DNB.) Nagu Saksa wägede ülemjuhatus teatab, on sama allweelaew, mis laskis põhja Briti lahingulaewa „Royal Oak'i", raskesti wigastanud torpeedotabamuse tagajärjel ka Inglise lahingulaewa „Repulse'i", mille tagajärjel „Repulse" on muutnud wõitluswõimetuks.

(DNB.) Saksa torpeedost wõitluswõimetuks tehtud Inglise lahingulaew „Repulse" on 32.000-tonnine ja lasti wette 1916. a. jaanuaril. Oma moodjuse poolest seisab see lahingulaew Inglise laewastikus neljandal kohal. Laewa pardal on neli lennukit. Laewa meeskond koosneb 1200 mehest. „Repulse'i" pikkus on 289 meetrit, kiirus 31,5 meremiili, kuna „Royal Oaki" kiiruseks oli waid 22 meremiili.

Londoni merewäeringkonnad naeruwääristawad seda teadet, mida peetakse Saksa propaganda nuuks tüüpiliseks näiteks.

Norra aurik miini otsa.

Norra aurik „Gressholm" on Inglise idaranniku lähedal miinile sattunud ja põhja läinud. Seejuures on hukkunud kolm meeskonnaliiget. Ülejäänud meeskonnaliikmed on päästetud Soome auriku „Emmi" poolt.

Käsmu aurik „Julia" peeti kinni.

Sakslaste poolt on peetud kinni Balti merel aurik „Julia", mille koduſadamaks Käsmu. Laew wiidi Swinemündesse. Laewa wabastamiseks on aga lootusi, kuna see oli teel puumaterjaliga läbi Kieli kanali Hollandisse.

Plahwatus petrooleumilaewal

ETA. Lisjabon, 18. okt. (Havas.) Norra petrooleumilaewa „Swela" masinaruumis tekkis plahwatus, millele järgnes tulikahju. Ent tulele suudeti piir panna. Wiis madrust on saanud wigastada. Laew wiibib praegu Tajo jõel.

Osa aastakäike koju.

ETA. Pariis, 18. oktoobril. (Havas.) Et progressiivselt ja võimalikult suurel määral tagasi anda riigi majanduselule mehi, kes ei ole enam hädavajalikud maaväeüksustes, peaminister Daladier otsustas saata koju alates 20. oktoobrist allohvitserid ja sõdurid 1909. aastakäigust. Kui selle aastakäigu vabastamise operatsioonid on lõppenud, siis laskake koju ka 1910. aastakäigu allohvitserid ja sõdurid.

Vesi „vallutas" Prantsuse soomuskindluse.

(Havas.) 16. oktoobri hommikul avaldatud Prantsuse teadaanne: Suur aktiivsus vaenlase liinides Moseli ja Saari jõgede vahel. Patrulltegevus Vissemburgist lääne pool.

(DNB.) Saksa vägede ülemjuhatus teatab: Pärast seda kui vägede liikumised Saksa huvide maa-ala okupeerimiseks Poolas on lõpetatud, ei avalda vägede ülemjuhatus enam aruandeid ida kohta.

Läänes on ainult nõrk lahingutegevus ja nõrk kahurväe hävitustuli. Rastattist edela pool olid prantslased Reini ääres sunnitud suurvee tagajärjel lahkuma ühest soomuskindlustusest.

Rikkalikus valikus
KARUSNAHKU
kaabusid, sonisid, talvemütse, kindaid, sokke, pesu ja p. m. pudukaupu meestele pakub
JOH. EINMAN.
Tallinna t. 25. (Valges kivi majas.)

KINO „SKALA"

Täna viimast päeva film, mille põnevus ja tempo on rekordiline. Robert Taylor fenomenaalse poksijana.

Saatuslik löök

19. skp. alates sügishooaja avamiseks kauaoodatud erakordne „U. F. A." suurfilm noorte tormisest eluvõitlusest ja kangelaslikkusest!

Elu algab

Peaosades: **Jutta Freybe, Hans Leibelt** ja **Paul Otto.**

See on võimas hümn sõprusele ja kohusetruudusele. Sätendav romantiline noorus ja kütkestav sisu teevad selle filmi naudinguks kõigile ja sunnivad Teid hingega kaasa elama.

II Huvirohke ilsa.

Eesti mees istugu eesti toolil.

Majandusministri sõnavõtt sakslaste ümberasustamise kokkuleppe allakirjutamise ja saksa vähemusrahvuse väljarändamise puhul.

Majandusminister L. Sepp esines esmaspäeval, 16. oktoobril kell 20.30 ringhäälingus kõnega saksa rahvusest kodanike ümberasustamisest Eestist Saksamaale. Minister ütles oma kõnes järgmist:

"Juba nädalapäevad seisavad Tallinna reidil suured aurikud ja ootavad, millal nad võiksid oma pardale võtta saksa rahvusest Eesti kodanikke, kes Saksa riigijuhi kutsel soovivad jäädavalt lahkuda Eestist ja elama asuda Saksamaale.

See ootamine ja viibimine oli tingitud põhjusest, et ei olnud veel sõlmitud kokkulepet, mille alusel ümberasustamine võis toimuda. Kokkuleppe viibimine pole aga otseselt kellegi süü. Saksa riigijuhi kõnes deklareeritud põhimõtet hakati nii kiirelt teostama, et Eesti valitsusel mingit aega ei olnud küsimuse õigeaegseks lähitöötamiseks. Kuna võrdlemisi suure arvu inimeste ümberasustamine on suureulatuslik küsimus, nii tehniliselt kui ka rahvamajanduslikult seisukohalt, siis polnud kokkuleppe saavutamine veel kiiremas tempos võimalik, olgugi, et 8-tunnilisest tööpäevast keegi kinni ei pidanud.

Täna hommikul jõuti niikaugele, et kokkulepe võidi vabariigi valitsuse poolt kinnitada ja hiljem Vabariigi Presidendi poolt ratifitseerida. Selle kokkuleppe sisu kohta teen mõned selgitavad märkused.

Juba algusest peale

Vabariigi valitsus asus seisukohale, et meie poolt ümberasustamiseks takistusi teha ei tule.

Eestis vähemusrahvustega kooselamisel otseselt mingisuguseid raskusi ega väärnähteid esinenud ei ole. Eesti oli ainulaadne maailmas, kes andis oma vähemusrahvaile võimaluse iseseisvalt oma küsimusi lahendada kultuuromavalitsuse piirides.

Et see aktsioon rahvastevahelise rahu kindlustamise põhjendusega alustati, ei tahtnud ka Eesti Valitsus, et selle läbiviimine meil vastupidiseid muljeid ning vahekordi oleks loonud. Sellepärast otsustasime õiglaselt vastu tulla kuni määrani, mis meie majandus võimaldab.

Lahkujad on kokkuleppe punkt 1. kohaselt isikud, kes seadustes ettenähtud korras seisavad saksa kultuuromavalitsuse nimekirjades või kes siseministeeriumilt on saanud vastava rahvustunnistuse. Nendega ühes võivad lahkuda ka nende lähemad leibkonda kuuluvad perekonnaliikmed, kuigi nad ei ole rahvuselt sakslased. Viimaseid lubasime kaasa minna seepärast, et esiteks — nende järeljäänud isikute hooldamise küsimused oleks võinud üles kerkida, kuna nende senised ülalpidajad maalt lahkuvad ja teiseks — et

olime liig uhked kinni pidama sunduslikult neid üksikuid, kelledele Eesti kodaniku nimi on vastumeelt või raske kanda.

Saksa rahvusest hoolealuseid ja vangisviibijaid on Saksa valitsus nõustunud ära viima, kuna tulevikus nende ülalpidamiseks saksa rahvusest maksumaksjaid meil ei ole. Pensionärid, kes omal soovil maalt lahkuvad, kaotavad tulevikus pensioni saamise õiguse.

Kogu ümberasustamise aktsioon on piiratud 3-kuulise tähtajaga.

Kolme kuu jooksul võivad üksikud erilise nimekirja kohaselt kohale jääda ümberasustamise korraldajatena, kolme kuu jooksul peab olema ka väljaveetud või tollivalvele üleantud kaasavõetav majakraam. Peale selle tähtaja on ümberasustamine lõppenud.

Kui asuti juba seisukohale, et saksa rahvusest kodanike lahkumiseks ei tule teha takistusi, siis oli sellega ette otsustatud ka nende

varanduse küsimus.

Kui oleksime deklareerimud, et nende varandused peavad jääma Eestisse, siis oleks see olnud võrdne varanduste äravõtmisele.

Nõustusime sellepärast varanduste järkjärgulise realiseerimise kavaga ja realiseerimisest saadavate summade hiljem ülekandmisega. Missuguste tähtaegade jooksul seda teha suudame, ei tea me praegu veel ütelda. Kokkulepe piirdub seepärast tingimusega, et ülekandmise viis ja aeg hiljem kindlaks määratakse, kusjuures meie soovil leppesse üles võeti põhimõte:

varanduste üleviimise korraldamine peab toimuma selliselt, et Eesti maksubilanss ja majanduselu ei saaks kahjustatud.

Otseselt üleviidav varandus on harilik reisu- ja majaraam. On avaldatud arvamist, et siin oleks võidud teha suuremaid kitsendusi. Mina arvasin vastupidiselt. Minul poleks ju kahju ega kadedust nende vaheltkauplejate kasude pärast, kes majakraami üldise sundlikvidatsiooni juures oleksid häid vaheltkasusid lõigamud. Küll oli aga minul

kahju kogu selle pruugitud majakraami eest häid Eesti kroone välja maksta,

mida siis pankade kaudu — kuigi kindlasti pikema aja jooksul, siiski lõppude-lõpuks hea eesti või ning pekiga tulnuks tasuda. Istugu eesti mees ja naine uuel eesti meistri tehtud toolil, see näis minul olevat seepärast odavam ja mele puuseppadele-tisleritele kasulikum. Seepärast lubati kaasa võtta lahkujail oma majakraam.

Raske oleks olnud ära võtta lahkujailt ka nende isiklikke ehteasju. Kulduur, laulatussõrmus, portsigar — need on tavaliselt seotud mälestustega, tihti pärandus — või kingiesemed. Meie optantidele, kes omalajal siirdusid Eestisse Venemaalt, lubati ka neid isiklikke esemeid piiratud määral kaasa võtta. Niisamuti otsustasime talitada ka meie.

Kõige muu vara suhtes, mis maha jääb ja mida vabatahtlikult soovitakse üle viia, deklareeritakse hiljem üksikasjalikult. Eeskätt kuuluvad siia pankadesse makstud rahasummad, deponeeritud väärtpaberid ja liikumata varandused. Need varandused kuuluvad vastavate seaduspäraste volituste põhjal Saksa usaldusvalitsuse valitsemisele ning likvideerimisele. Usaldusvalitsuse tegevusest võtab osa Eesti Valitsuse usaldusmees. Kui mõneks toiminguks tema nõusolek puudub, otsustab küsimuse segakomisjon.

Likvideerimisest sissetulevad rahasummad antakse pankadesse hoiule, kokkuleppel majandusministriga antud alustel.

Nii on kõik ülevimiseks määratud varandused, olgu siis kinnisvarades, väärtpabereis või rahas, usaldusmehe ja majandusministri valve ning kontrolli all.

On ühtlasi kokku lepitud, et see usaldusvalitsuse valitseda ning

likvideerida olev varandus vastutab kõikide ümberasujate maha jäänud võlgade ning kohustuste eest,

vaatamata sellele, kas võlgnikul omal midagi varandust maha jäi või mitte. Tasumisele kuuluvad kõik eravõlad, kui ka kohustused, mis on tekkinud igasugustest lepingutest või teistest varanduslikest vahekordadest, samuti ka riigimaksud, mis deklaratsiooni andmata jätmise puhul tagant järele normide ja hindamise alusel kindlaks määratakse.

Edasi on kokku lepitud, et ümberasujate n. n. „juriidiliseks aadressiks" kõigis eraõiguslikes küsimustes loetakse vastava isiku viimane elukoht Eestis. On sellepärast kellelgi midagi nõuda ümberasutajalt, kes näiteks elanud Rakveres või Võrus, siis tuleb pöörata tõendatud nõudega kohaliku kohtu poole lahkunu vastu, kes välja annab vastava täitelehe, mille järele usaldusvalitsus Tallinnas mahajäänud varandustest täitelehe ära tasub.

On selge, et ümberasujate

varanduste likvideerimine on pikaldane ja raske operatsioon,

et pidev väärtuste realiseerimine ja müükpakkumine ei jäta pikapeale mõju avaldamata ka vastavate väärtuste hinnataseme peale, seega oma mõju avaldamata ei jäta ka kogu meie majandusarengus. Usaldusmehel on ülesandeks valvata, et see likvidatsioon ning varade valitsemine siiski toimuks sarnaselt, et kokkuleppele vastavalt Eesti majanduslikke huvisid arvestataks. Eriti kaalub majandusministeerium praegu võimalust kõlbulike tühjaksjäävate ja likvideerimisele määratud majade ümberehitamisele asumist, et neid siis väikekorteritena edasi müüa. Teiseks kaalutakse juba nüüd teid ja viise, kuidas likvideerimisest saadud, aga Saksamaale üleviimise järjekorda ootavaid

rahakapitale ajutiselt ära kasutada ka meie uue eksporttööstuse arendamise huvides,

kuna uued eksportained ühtlasi aitavad ka kapitalide üleviimist hiljem võimaldada ning kiirustada. Kõik need küsimused on aga jäänud täna sõlmitud kokkuleppes lahtisteks kuni Saksast kohale jõuab teine vastavate volitustega varustatud erikomisjon. Kuni täiendava kokkuleppe sõlmimiseni jäävad aga kõik ülekandmiseks määratud kapitalid seisma eesti pankadesse hoiule, kooskõlas majandusministri juhtnööridega.

Kogu vähemusrahva grupi ümberasustamine on ainulaadne ja väga suure ulatusega toiming, mille erikaal on meie rahvamajandusele ka küllalt tunduv.

Oleme siiski otsustanud õiglaselt küsimust lahendada

ja omalt poolt kõik teha, et ajaloolisel lahkumistunnil oma Saksa vähemusrahva vastu samuti korrektselt ning suurejooneliselt käituda, nõnda nagu seda oleme püüdnud teha kogu meist oleneva saatuskäigu — mele iseseisvuse ajajärgul.

Meie saame aru, et baltisaksluse lõplik likvidatsioon on valus operatsioon lahkujaile, nii hingeliselt kui ka kindlasti isiklikult. Kui meie seepärast endale oleme võtnud vabatahtlikult mõningaid majanduslikke kohustusi, siis oleme teinud seda tõsise sooviga, et Saksa riigijuhi soov täituks ja tulevikus ära kaoks kõik meie rahvaste koostöös häire põhjused ja vanad halvad mälestused. Lõpetan sõnadega, mida lausus meie ülemlinnapea: unustame halva, mis meie vahel olnud ning mälestame seda, mis on olnud hea."

Peaministter Chamberlain ühes abikaasaga jooritas jalutuskäigu Downing-streetil. Mõlemad kannawad gaasimaski.

Sõjavägede Ülemjuhataja määrus.

Kaitseseisukorra seaduse § 13 p. 1 ja § 15 alusel sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner kirjutas 17. sky. alla järgmisele määrusele, mis pandi kehtima telegraafi teel.

§ 1. Keelatud on sidepidamine välismaadega telefoni ja raadio abil.

Eelmise lõikes tähendatud keeld ei ole kehtiw Wabariigi Presidendi, Wabariigi Walitsuse, sõjawägede ülemjuhataja, sõjawäe, sõjaministeeriumi, teedeministeeriumi, välisministeeriumi ja välisriikide de sõjawäeosade ja sõjalaewade kohta. Muud riiklikud keskasutised wõiwad pidada sidet välismaadega esimeses lõikes tähendatud sidewahenditega siseministeeriumi loal.

§ 2. Keelatud on igasuguste teadete edasiandmine raadio saatejaamade kaudu sisemaal.

Eelmises lõikes tähendatud keeld ei ole kehtiw sõjawäe, sõjaministeeriumi, teedeministeeriumi, kaitseliidu, riigiringhäälingu ning Eestis ajuwate välisriikide sõjawäeosade ja sõjalaewade raadiojaamade kohta.

§ 3. Seatakse sisse posti, telegraafi, telefoni, raadio wõi muu sidewahendi abil peetawa läbikäimise kontroll.

Kontrollile ei allu § 1 teises lõikes ja § 2 teises lõikes tähendatud sidepidamine.

§ 4. Keelatud on kasutada posti ja telegraafi saadetistes koode, šifrit ja muid kokkuleppemärke, wälja arwatud käesolewa määruse § 1 teises lõikes ja § 2 teises lõikes tähendatud asutiste ja ametisikute saadetised.

§ 5. Kirjaposti ja telegraafilises läbikäimises on lubatud kasutada ainult eesti, wene- saksa, inglise ja prantsuse keeli.

§ 6. Keelatud on kohaliku politseiprefektiloata wäljaspool kinniseid ruume päewapildistamise ja filmimise abinõude kaasaskandmine ning päewapildistamine ja filmimine.

Samuti on keelatud joonistada, maalida wõi muul wiisil üles tähendaw Eesti territooriumil ajuwate sõjawäeosade ja sõjawäeliste asutiste asukohti, ehemeid, transporte ja üldse sõjawäkke puutuwaid asju.

§ 7. Keelatud on awaldada trükitoodete, raadiosaatejaamade wõi kino wõi muude piltide kaudu andmeid ja teateid Eesti sõjawäe kui ka Eestis ajuwate N. S. W. Liidu sõjawäe-, merewäe, lennuwäe ja rannakaitseosade koosseisu, dislokatsiooni, liikumiste, ümberpaigutamiste ja tegewuse kohta.

Samuti on keelatud nende andmete ja teadete edasiandmine ja awaldamine wälisriigi huwides.

§ 8. Keelatud on wälisriigi kodanikel ja kodakondsuseta isikuil wiibida Tallinna linnas ning Harju, Lääne ja Saare maakondades ilma sellekohase eriloata.

Käesolewa määruse jõustumisel Tallinna linnas ning Harju, Lääne ja Saare maakondades wiibiwad wälismaalased ja kodakondsuseta isikud on kohustatud muretsema eriloa kohalikult politseiprefektilt kuni 1. nowembrini 1939. a. Tallinnas tuleb eriloa saamiseks politseiprefekti poole pöörduda wastawa politseikomissari kaudu.

Samuti on kohustatud muretsema eriloa wastawalt politseiprefektilt wälisriikide kodanikud, kelle sissesõiduks Eestisse ei nõuta sisesõidu wõi läbisõidu wiisat ja kes sõidawad Eestisse pärast käesolewa määruse jõustumist. Muile pärast käesolewa määruse jõustumist Eestisse sõitwaile wälisriikide kodanikele ja kodakondsuseta isikuile annab eriload siseministeerium.

§ 9. Käesolewa määruse rikkujaid karistatakse wangimajaga wõi arestiga mitte üle kolme kuu wõi rahatrahwiga mitte üle kolmetuhande krooni, kusjuures keeluwastaselt sissesõidetud, hoitud wõi kantud asjad konfiskeeritakse. Raskematel juhtudel antakse süüdlased sõjakohtu alla.

Sõjawägede Ülemjuhataja korraldus.

17. oktoobril s. a. sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner tegi riigikaitse rahuaegse korraldamise seaduse §§ 94, 96 ja 97 põhjal järgmise korralduse:

„N. S. W. Liidu sõjawägede liiklemisel 18. oktoobrist 1939. a. kuni neile määratud alalisteesse ajukohtadesse jõudmiseni julgestuseks maanteedele, raudteedele ja sadamatesse määratud sõjawäelased, politseiametnikud ja kaitseliitlased on kohustatud jälgima, et sõjawägede liikumise ajal ei teostataks pildistamisi ega filmimisi ega hangitaks teateid ja andmeid Eesti kui ka N. S. W. Liidu sõjawägede koosseisu, liikumiste ja ümberpaigutuste kohta ega mõnel muul wiisil ei rikutaks minu määrust 17. oktoobrist 1939. a.

Eelpooltähendatud määruse rikkujaid kohapeal kinni pidada ja toimetada lähema politseiesindaja korraldusie nende wastutusele wõtmiseks, ära wõtteš kinnipeetud isikutelt fotoaparaadid, joonistused ja muud süüteotoimepanemise abinõud.

Kõik riigi ja omawalitsuste ajutised ning ametiisikud on kohustatud abiks olema sõjawäe, politsei ja kaitseliidu wõimudele selle määruse elluwiimisel."

Saabus üks rong N.-Wene sõjawäelasi.

Öö wastu esmaspäewa saabus Narwa kaudu Eestisse üks rong N.-Wene sõjawäelastega, kes koos meie sõjawäe wastawate ametisikutega walmistawad ette kesknädalal Eestisse tulewate N.-Wene wäeosade neile määratud rajoonidesse äramahutamisega seoses olewaid küsimusi.

Wene merewäejuhtide wisiidid

Pühapäewal N.-Wene laewastiku-koondisega Tallinna ametlikule külaskäigule saabunud N.-Wene Baltimere laewastiku komandör flagman Tributs koos saatjaskonnaga tegi esmaspäewa hommikul ametlikud wisiidid sõjawägede ülemjuhatajale, sõjaministrile, välisministrile, Tallinna ülemlinnapeale, Tallinna garnisoni ülemale, merejõudude juhatajale ning kirjutas nime Wabariigi Presidendi külalisraamatusse.

Keskpäewal sõjaminister andis külaliste auks eine, millest wõttis osa ka sõjawägede ülemjuhataja.

Eesti ja N. Liidu suhted wastastikkuse põhimõttel.

(TASS.) Artiklis Tallinnast, mille pealkirjaks on „Sõbralikus Eestis", autor Wsewolod Wijhnewsky ütleb: Kõik kohtumised ametlike isikutega ja Eesti rahwaga näitawad selgesti, et mõlemad pooled on sügawasti ja kindlasti otsustanud, et Eesti ja Nõukogude Liidu suhted rajanewad wastastikkuse põhimõtteil ja kultuuri, riigiüsteemi ning õiguste austamisel. Kohalikud muusikud korraldawad kontserte Wene muusikast. Eesti clanikkond pealinnas soowib wäga tutwuda Nõukogude Liidu filmidega.

Kindral Laidoneri kõne kõigis Wene lehtedes.

(DNB.) Wene ajakirjandus pühendab jündmusile Balti riikides ikka weel erilist tähelepanu. Nii awaldati kõigis lehtedes täielikult Eesti sõjawägede ülemjuhataja kindral Laidoneri ja Läti riigipresidendi Ulmanise kõned.

Läti-Wene segakomisjon Windawis.

ETA. Riia, 18. okt. Läti-Wene [illegible] line segakomisjon saabus kindral [illegible]nise ja N.-Liidu merewäekomisjon [illegible] ja flagman Jõsakowi juhatusel. [illegible] kus komisjon tutwus sadama ja [illegible] piirkonnaga. Õhtul komisjon [illegible] Liibawi.

Leedu-Wene uus kaubaleping

ETA. Moskwa, 18. okt. (TASS.) 15. oktoobril kirjutati Moskwas alla Leedu-Wene 1939./40. aasta kaubalepingule. Kaubaleping näeb ette kaubawahetuse suurendamise mõlema maa wahel ligi kaks korda, kusjuures on ette nähtud kaubawahetuse tõus Leedu ja Wene wahel kuni 40 miljoni litini.

Lugege „Wirumaa Teatajat

Kõik wõlausaldajad rahuldatakse.

Sakslaste wõlad Eestis tasutakse ka siis, kui nendel endil miskit warandust maha ei jää.

Eesti ja Saksa walitsuste wahel sõlmitud kokkuleppeprotokoll Eestis asuwate sakslaste ümberasustamise kohta näeb oma artikkel 3-das sõnaselgelt ette, et Saksa walitsuse poolt Tallinnasse asutataw eriline Saksa usalduswalitsus kannab tema poolt walitsetawa warandusega ühiswastutust kõigi Eestist lahkunud sakslaste awalikõiguslikkude- ja erawõlgade ning kohustuste eest, waatamata sellele kas wõlgnikul endal miskit warandust maha jäi wõi mitte. Teiste sõnadega — tasumisele kuuluwad kõik erawõlad kui ka muud kohustused, mis on tekkinud igasugustest lepingutest wõi teistest warandusliikudest wahekordadest. Samuti ka riigimaksud, mis deklaratsiooni andmata jätmise puhul tagant järele normide ja hindamise alusel kindlaks määratakse. Seda rõhutas kindlalt ka majandusminister Leo Sepp oma esmaspäewaõhtuses raadiokõnes.

Nõnda on kõigile wõlausaldajatele wõlgade tagasisaamine absoluutselt kindlustatud, seda enam, et wäljarändawate sakslaste poolt siia mahajäetawate waranduste koguhulk ületab mitmekordselt nende wõlgade summa.

Seetõttu ka eriline elewus wõlausaldajate keskel ning kuuldused nagu oleks raskusi opteeruwatelt wõlgade kättesaamises, mis wiimastel päewadel kujukalt wäljendus massilises arestide-pealepanemises lahkuwate sakslaste warandustele, ei ole millegagi põhjendatud.

Täna lahkuwad esimesed sakslased.

Kolmapäewa hommikul kell 9 algas wäljarändawate sakslaste ja nende kraami mahutamine laewale, mis sõitis selleks reidilt sadamasse. Laew wõtab peale 700 sakslast ja lahkub weel täna. Esimesed lahkujad on peamiselt Haapsalust ja Tallinnast päritolewad sakslased. Neljapäewal lahkub järgmine laew, wõttes kaasa umbes 1300 haiget ja rauka. Haigeid ja wanu ning lapsi on sakslastel umbes 1700. Sakslaste kraami tollirewisjon algas juba eile.

Eesti-Saksa walitsuste wahelist kokkulepet tuleb täpselt täita.

Ühenduses Eestis asuwate sakslaste ümberasustamise tegeliku teostamisega on siamaani liiga wähe reisipakkisid saadetud ewideerimisele. Samal ajal on aga awaatud, et üksikud wäljarändajad on oma paktidesse paigutanud määrismetallist asju, siis kaubaesemeid, nagu riie jne. Eesti ja Saksa walitsuse wahelise protokolli eeskirjade wastaselt.

Sel puhul olgu kõikide wäljarändajate tähelepanu juhitud sellele, et nende eneste huwides on tungiwalt tarwilik, et nad piinlikult hoidukšid püüdtest rikkuda kokkuleppe-protokolli resoluutseid eeskirju, waid et nad neid kõigis üksikasjades täpselt täidaksid. Sest wastasel korral ootab määrustest üleastujaid seaduslik wastutuselewõtmine ja selle tagajärjel wäljarändajate eselonist mahajäämine.

Saksased evakueeritakse ka Venest.

ETA. Moskva, 18. okt. (DNB.) Kuuldub, et sakslaste ümberasustamise küsimuste läbirääkimisteks on saabunud Moskvasse Saksa valitsusdelegatsioon.

Kas mõisahoonetest uusi turistidekodusid?

Loodushoiu- ja turismi-instituut pöördus Viru maavalitsuse poole ringkirjaga, milles palutakse vallavalitsuste kaudu selgitada, kas oleks võimalik kasutada lahkuvate sakslaste poolt mahajäetud mõisa- ja taluhooneid pansionidena, turistide kodudena, peatuskohtadena jne. Andmeid vajab turismi keskkorraldus, kes jaataval korral astuks samme uute pansionide, turistide kodude jne. avamiseks.

Vabariigi president ratifitseeris

sakslaste väljarändamist käsitleva protokolli.

Vabariigi valitsuse ettepanekul vabariigi president oma otsusega 16. oktoobrist k. a. ratifitseeris Eesti vabariigi ja Saksa riigi vahelise protokolli Eestis asuva saksa rahvusgrupi ümberasustamise kohta Saksamaale.

Põdruse pudemeid.

Huwitawad ja omapärased on Põdruse hooned, millede hulgas leidub ehitusi alates wanadest „ftilidest" kuni uuemate fassaadideni. Walitsewateks wärwideks tawalise halli asemel on punane ja walge. Pika ja wisa ülesehitawa töö wiljana on ajajookful weneaegsest postihobuste jaamast arenenud nägus küladekeskus. Wanast ajast wanarahwa suus säilinud mälestused ja ödunewad talliwaremed tunnistawad ajajärku, millal posthobune oli Põdruse poristel teedel uhkus.

Tänapäewa Põdruse on hoopis moodsam. Siin ei puudu oma algkool, kauplus, meierei ja teised ettewõtted, ilma nendeta polekski Põdrusel külade „pealinnana" mingit wäärtust. Postijaama aset täidab juba Wõsu omnibuseliin.

Wiinakuul on põdruslaste elumured kaunis kokku kuiwanud. Oli wähesuse tõttu hilines paljudel wiljapeksmine, millised töid sooritati alles möödunud nädalal. Saagiga on tänawu põdruslane rahul, kartulisaak oli samuti hea, noppimine on enamus. juba lõppenud ning turustamine käib wabrikutele täies hoos. Rõõmsaks üllatuseks põllumeestele on majesteet-kartuli tärklise protsent, mis kõigub 20 ja 22 wahel ja mida peetakse harulbaseks.

Seltskonnategewusele lööb põdruslane hoolega kaasa nii kohapeal kui ka ümbruskonnas. Kohapealsetest seltsidest on omale wäärika koha wõitnud agara tegewusega maanaiste selts ja hariduse- ja spordiühing „Koit".

Saksaste wäljarändamisega on ka Põdruse ümbrus sakslastest puhas ja maatamehed loodawad peremeesteks tõusta.

Tulewikuplaanidest wääriks märkimist mue haridustempli rajamine ja wana kooli 100-a. juubeli pidustuste ettewalmistamine.

Lembit.

Sõjawägede Ülemjuhataja korraldus.

17. oktoobril s. a. sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner tegi riigikaitse rahuaegse korraldamise seaduse §§ 94, 96 ja 97 põhjal järgmise korralduse:

„N. S. W. Liidu sõjawägede liiklemisel 18. oktoobrist 1939. a. kuni neile määratud

Riigivolikogu esimeheks Otto Pukk

Istungjärkude vaheajal antud dekreedid kinnitati.

Riigivolikogu esimene üldkoosolek alanud istungjärgul peeti teisipäeval, 17. okt. s. a. algusega kell 17.41. Juhatas abiesimees A. Anderkopp.

Enne päevakorra juurde asumist teatas juhatus, et Riigivolikogu koosseisust on kohtuliku karistuse tõttu välja langenud Aleks. Aben, kelle asemele on samast valimisringkonnast (Tallinnas) valitud Aleks. Jõeäär. Edasi kandis juhataja ette teadaanded uue vabariigi valitsuse ametisse astumise kohta.

Esimese punktina oli päevakorras

Riigivolikogu esimehe valimine,

kuna senine esimees prof. J. Uluots on asunud peaministri kohale. Rvkl. O. Suursõõt tegi ettepaneku valida Riigivolikogu esimeheks senine abiesimees Otto Pukk. Teisi kandidaate üles ei seatud. Kinnisel hääletamisel anti O. Pukki poolt 62 häält, seega sai ta tarvilise enamusega valitud.

Koosolekut juhatama asus uus esimees O. Pukk, kes tänas Riigivolikogu temale ülesnäidatud usalduse eest ja tõotas oma ülesandeid täita vastavalt põhiseadusele ja Riigikogu kodukorrale.

2. päevakorrapunktiks oli Riigivolikogu juhatuse teadaanne vastavate komisjonide seisukohtadest istungjärkude vaheajal dekreetidena kehtimapandud seaduste kohta, mille kohaselt komisjonid pole pidanud vajaliseks algatada mitte ühegi dekreedi muutmist või kehtetuks tunnistamist.

Rvkl. L. Metslang tegi ettepaneku võtta päevakorda ühe dekreedi muutmise küsimus, kuid ettepanek lükati suure enamusega tagasi. Rohkem ettepanekuid ei tehtudki. Ja seega

leidsid kõik dekreedid kinnitamist Riigivolikogu poolt.

3. ja viimase päevakorrapunktina järgnes riigiasutuste ametnikkude koosseisu seaduse muutmise seadus 1. lugemisel, mille kohaselt

suurendatakse tuntavalt politseijõude

neis kohtades, kus saavad asuma meile sõbraliku välisriigi sõjaväe osad. Peale selle on vähemal määral koosseisu täiendatud Tallinna, raudteede ja põlevkivi kaevanduste piirkondade heakorra ning julgeoleku kindlustamiseks.

Eelnõu vastu võtsid sõna rvkl. Metslang, Johanson, Unt ja Ruus, kes leidsid, et politseijõudude täiendamiseks pole vajadust. Ühtlasi tehti ettepanek anda seaduseelnõu, mis esitatud endise valitsuse poolt, läbivaatamiseks ja kaalumiseks tagasi uuele valitsusele.

Siseminister A. Jürima selgitas, et vastastikuse abistamispakti alusel N. Liiduga tulevad N. Liidu väed meie territooriumile. Meil tuleb sel puhul hoolitseda kõigiti eeskujuliku korra eest ja sellepärast on ka tarvilik suurendada politseijõude. Seaduseelnõu on väga kiire iseloomuga ja meie peame ta paratamatult vastu võtma meie riigi ja rahva huvides.

Seaduse poolt võttis sõna ka rvkl. L. Vahter, mille järele seaduseelnõu võeti 1. lugemisel vastu. Koosolek lõppes kell 18.42. Järgmine koosolek otsustati pidada poole tunni pärast ja sellel võeti riigiasutuste ametnikkude koosseisu seaduse muutmise seadus vastu teisel lugemisel ja ka lõpphääletusel.

Riigivolikogu koosolekul kolmapäeval, 18. skp. kell 17.00 on päevakorra vabariigi valitsuse teadaanne.

Majandusminister korraldab läbikäimist välisriikide sõjaväega.

Riigivolikogu teiseks abiesimeheks Rudolf Penno. Kaks lühikest koosolekut kolmapäeval.

Kolmapäeval kell 10.12 peeti Riigivolikogu üldkoosolek, kus esimeseks päevakorrapunktiks oli 2. abiesimehe valimine Riigivolikogu esimeheks valitud O. Pukki asemele. Esitati ainult üks kandidaat, Virumaa saadik Rudolf Penno, kes ka valiti 50 häälega.

Teiseks täiendati mitmeid komisjone, milledest oli lahkunud liikmeid vabariigi valitsusse mineku tõttu. Nii valiti välis- ja riigikaitse komisjoni O. Gustavson, J. Tõnisson ja J. Vain, majanduskomisjoni A. Jõeäär, üldkomisjoni J. Uuemaa ja J. Vain, maa, töö ja rahva heaolu komisjoni M. Unt ja J. Voolaid, rahvakasvatuse ja kultuuri komisjoni O. Lõvi.

Edasi tuli esimesel lugemisel läbivaatamisele Eestis rahvusvaheliste lepete alusel viibivate välisriigi sõjaväeosadega ja -asutustega eraõiguslikkudesse vahekordadesse astumise seadus. Too seadus koosneb vaid mõnest paragrahvist ja annab majandusministrile õiguse anda määrusi ja korraldusi välisriikide sõjavägede ja eesti kodanikkude majandusliku läbikäimise korraldamiseks. Läbikäimine võib tekkida sõjavägede toitlustamise ja mitmesuguste tööde teostamise juures ning võib toimuda ainult majandusministri poolt määratud korras ja alustel.

Esimene koosolek kestis vaid pool tundi. Veerand tundi hiljem peeti uus koosolek, kus sama seadus võeti vastu teisel lugemisel ja ka lõpphääletusel.

Eesti-Saksa uus majanduslepe.

Saksast saame soola, masinaid, metalli, sinna müüme karjasaadusi, metsa j. m.

Berliinis Eesti saatkonna wahetalitusel peetud Eesti-Saksa kaubanduslikud läbirääkimised on nüüd lõppenud Eesti-Saksa täiendawa majanduslik kokkuleppe allakirjutamisega. Uus kokkulepe tagab Eesti tööstusele Saksast kindlapiirilistes kogustes mitmesuguseid tooraineid. Koos warem sõlmitud Eesti-N. Liidu kokkuleppega on nüüd loodud eeldused meie wäliskaubanduse juhtimiseks uutele korrapärastele alustele ja tööstuse warustamiseks toorainetega. Eesti-Saksa ja teiselt poolt Eesti-N. Liidu kokkulepped kindlustawad meie wäliskaubandusele umbes 70 protsenti ennesõjaaegsetest läbikäikudest.

Uue kokkuleppe alusel hakkab Saksa Eestit teatud ulatuses järjekindlalt warustama mitmesuguste tooraineteega peapuuwillaga, sannuti masinatega, metallidega ja kemikaalidega. Saksast on wõimalik saada kiwisütt ja soola.

Omaltpoolt on Saksamaa walmis looma awaramaid turuwõimalusi Eesti mitmesuguste toiduainetele ja põllumajanduse-karjanduse saadustele, metsale, linale jne. Saksa poolt pakutawad wõimalused on nii awarad, et meil pole kaugeltki wõimalik neid kasutada täiel määral, kuna meil wäliswaluuta saamiseks tuleb eksportkaupu waruda ka teiste turgude jaoks.

Wäljaspool Eesti-Saksa uue kokkuleppe raame on Saksa majandusringkonnad üritamas uut algatust majanduslik läbikäimise süwendamiseks weel suuremas ulatuses. Sakslased Eesti kaupade ostmisega franko Tallinn wõtaksid kaupade edasitoimetamise endi ülesandeks.

Kaubavahetus Rootsiga suuremaks.

Stokholmis käiwad praegu Eesti-Rootsi kaubanduslikud läbirääkimised, kus Eestit esindawad majandusministeeriumi kaubandusosakonna direktor E. Uuemaa ja wälisministeeriumi wäliskaubandusosakonna direktor G. Meri. Läbirääkimised on jõudmas lõpule, ja nagu kuulda, on edaspidi wäljawaateid Eesti-Rootsi kaubawahetuse tasakaalustamiseks.

Rootsist oleks Eesti tööstusel wõimalik saada mitmesuguseid tooraineid, nagu wärwilisi metalle, masinaid ja ka kautshukki kummitööstusele. Rootsi omalt poolt on meeleldi walmis looma awaramaid wõimalusi meie piirituse, bensiini, õlitööstussaaduste ja teatud määral ka toitainete jaoks.

120.000 kr. laste abistamiseks

Eelmiste aastate eeskujul korraldab sotsiaalministeerium ka eelolevail talve- ja kevadkuudel puudustkannatavate laste toitlustamist ning jalanõudega varustamist kõigis linnades. Selleks otstarbeks annab sotsiaalministeerium linnaomavalitsustele toetust 120.000 krooni.

Lennuõnnetus Tallinnas.

Teisipäewal juhtus lennuõnnetus Tallinnas eralendur Woldemar Raissaarega, kes oli sooritamas lenduri kutse katset. W. Raissaar kukkus lennukiga umbes 30—40 meetri kõrguselt alla. Lendur sai raskeid wigastusi ja toimetati rawimisele sõjawäehaiglasse. Ka lennuk purunes.

Sõjalennukid põrkasid kokku

ETA. Bern, 18. okt. (DNB.) Ühel harjutuslennul põrkasid kokku kaks sõjalennukit. Mõlemad pilootid said surma.

Mobilisatsioon koormab Helveetsiat.

Berni poliitilisist ringkonnist seletatakse, et ühenduses päevast-päeva kasvavate mobilisatsioonikuludega Helveetsia on sunnitud lähemal ajal tegema siselaenu. Informeeritud ringkonnist seletatakse, et esialgu kavatsetakse välja anda lühiajalisi võlatähti, milledega tahetakse katta esimesed mobilisatsioonikulud.

Saradjoglu lahkus Moskvast.

Leping N.-Liiduga jäi sõlmimata.

ETA. Moskva, (TASS) 18. okt. Türgi välisminister Saradjoglu lahkus 18. okt. Moskvast. Samal ajal lahkusid ka tema saatjad.

ETA. Ankara, 18. okt. Türgi peaminister andis vabariikliku rahvaerakonna rühma ees seletusi Moskva läbirääkimiste kohta. Juba enne Saradjoglu sõitu vahetati Türgi ja N. Vene valitsuse vahel mõtteid kokkuleppe sõlmimiseks. Neil põhimõtteil peetud läbirääkimised pole viinud kokkuleppe sõlmimiseni, kuna Vene tegi uusi ettepanekuid, mida ei suudetud kooskõlla viia põhimõtetega, millede põhjal Türgi on oma suhteid korraldanud Inglis- ja Prantsusmaaga. Sellepärast Türgi pidas oluliseks mitte siduda end teiste määrustega, millepärast polnud võimalik saavutada kokkulepet N. Venega. Ent meie suhted N. Venega jäävad endiselt sõbralikuks.

(DNB.) Türgi välisminister Saradjoglu võeti esmasp. kell 16 pea- ja väliskomissar Molotovi poolt Kremlis vastu läbirääkimisteks. Kõnelus Molotoviga kestis kaks tundi. See jäi ka viimaseks läbirääkimiseks kahe riigi välisministrite vahel.

Nelja põhjariigi ühisrinne.

ETA. Stokholm, 18. okt. Stokholm on ehitud nelja põhjariigi lippudega, et olla walmis konwerentsiks. Taani ja Norra kuningad saabuwad koos siia tänase rongiga, Soome president Kallio sõidab eralennukil.

ETA. Stokholm, 18. okt. Rootsi wälisminister Sandler andis konwerentsi eelõhtul ajakirjanduse järgmise seletuse: Neli riigipead, kes saabuwad siia kolmapäewal nõupidamisele koos oma wälisministritega, esindawad Põhja-riike, kes on ühiselt otsustanud kindlalt säilitada oma neutraliteeti ja oma täielist poliitilist iseseiswust. Olen weendunud, et see konwerents kõwendab weelgi seisukorda, mis toetub kindlale traditsioonile.

Eestlased Saksamaalt kodumaale.

Eesti-Saksa segakomisjonis, mis lahendas Eesti sakslaste ümberasustamise korraldamist, algatati Saksamaal elutsevate eestlaste tagasitoomise küsimus samasugustel alustel. Saksa esindajad komisjonis avaldasid, et Saksa võimudel vaevalt midagi saaks olla eestlaste ümberasustamise vastu, sest eestlasi ei leidu Saksamaal kuigi palju.

Saksamaal elutsevate eestlaste tagasitoomiseks alustatakse sakslastega läbirääkimisi paari nädala pärast, kui siinsete sakslaste ümberasustamise küsimused on juba lahendatud. Eesti valitsusvõlmude kaasabil võimaldatakse kodumaale asumist ja varanduste ülekandmist ainult nendele eestlastele, kes selleks ise soovi avaldanud.

Eesti-Inglise kaubandussuhted jatkuvad

ETA. London, 18. okt. (Reuter.) Kaubandusministrilt Stanleylt küsiti elle alamkojas, kas kavatsetakse mingisuguseid muudatusi praegustes kaubalepingutes Eestiga, Lätiga ja Leeduga ja kas kavatsetakse sõjaolukorra puhul säilitada kaubandussuhteid nende riikidega. Stanley vastas: Vastus küsimuse esimesele osale on eitav. Mis puutub küsimuse teise ossa, siis valitsus soovib kindlasti, et kaubandus Suur-Britannia ja mainitud riikide vahel jatkuks niivõrd, kuidas seda olukorrad lubavad. Stanley lisas, et kaubanduse võimalikkus Inglismaa ja N. Vene vahel on praegu kaalumisel.

Ameerika suurendab sõjajõude.

(DNB.) „New York Times'i" teatel on maa- ja mereväejuhatus töötanud välja kavad sõjajõudude laiendamiseks. On kavatsusel tõsta armee kogutugevust 705.000 meheni ja 30.000—40.000 ohvitserini. Peale selle on kavatsetud suurendada õhujõude veel 500 raske võitluslennuki võrra.

Põhjariigid otsiwad rahusobitajaid.

(Reuter.) Häätiinformeeritud Helsingi ringkonnis liigub teade, et Põhjariikide konwerentsil Stokholmis kaalutakse wõimalust paluda Roosewelti ja Mussolinit wõtta endile üldise rahu sobitajate osa.

Helsingis peetakse nõu.

Loodetakse kokkuleppele jõuda N.-Venega. Türgi välisminister Saradjogluga ei saavutatud Moskvas kokkulepet.

ETA. Helsingi, 18. okt. Valitsuse informatsioonikeskusest esmaspäeva õhtul antud teadete järele oli Paasikivil kohe pärast Helsingi saabumist pikem nõupidamine välisminister Erkkoga. Kell 11.30 oli uus nõupidamine peaminister Cajanderi ametiruumides, millest võtsid osa ka mitmed teised valitsusliikmed.

Valitsuse koosolekul Paasikivi esines seletustega Moskvas toimunud nõupidamiste kohta. Nagu ajakirjanduse esindajaile seletati, peab valitsusel loomulikult olema aega asja kaalumiseks, kuna Moskvas on käsitlemisel olnud mitmed tõsised küsimused, mispärast lahendusele jõudmine pole võib olla väga hõlbus. Siiski loodetakse, et hea tahtmise juures võldakse lahendusele jõuda.

Valitsusel ei ole mingit soovi pikendada läbirääkimisi kauem kui vajalik. Välisministeeriumi esindaja lisas, et Paasikivi pöördub nii kiiresti kui võimalik tagasi Moskvasse, et jatkata läbirääkimisi.

ETA. Moskva, 18. okt. (DNB.). Nagu siinse Türgi suursaatkonna poolt välismaa ajakirjanduse esindajalle teatati, lahkus Türgi välisminister Saradjoglu teisipäeva õhtul Moskvast. Moskva läbirääkimistel, mis toimusid Saradjoglu ja N. Vene väliskomissari Molotovi vahel ja mis kestsid pikemate vaheaegadega üldse 23 päeva, ei ole saavutatud mingit kokkulepet.

ETA. Moskva, 18. okt. (Reuter.) Autoriteetseist ringkonnist väidetakse, et Türgi välisminister Saradjoglu viib Ankarasse kaasa N. Vene ettepanekuid edasiseks kaalumiseks.

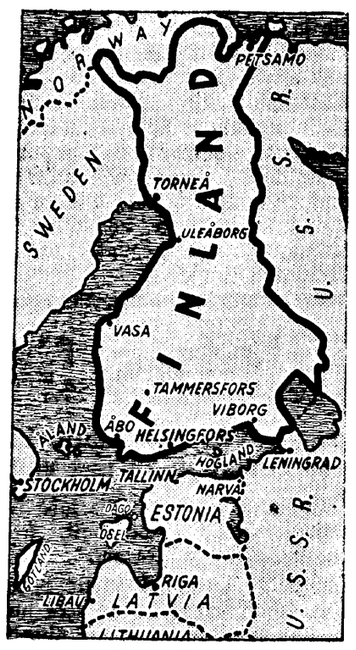

Soome kaart.

Paasikiwi pidas Helsingis Erkkoga nõu.

Esmaspäewa hommikul täpselt kell 9.47 saabus Wiiburi kiirrongiga tagasi Helsingi Soome eriwolinik riiginõunik Paasikiwi koos saatjatega. Warsti pärast saabumist wõeti Paasikiwi wastu wälisminister Erkko poolt. Nõupidamiest wõtsid hiljem osa ka mitmed teised walitsuse liikmed.

President Kallio ja wälisminister Erkko sõidawad Stokholmi põhjariikide riigipeade konwerentsile kolmapäewa hommikul kell 7.40 erilennukil. Stokholmis nad asuwad Rootsi kuninga külalistena kuninga lossi.

Saksa lenduri wahemaandumine Inglismaal.

ETA. Amsterdam, 18. oktoobril. (DNB.) „Telegraf" on awaldanud mõningaid teateid Saksa lennukite õhurünnakust Firth of Forthile. Leht konstateerib, et Saksa lendurid on ajutanud suurt kartmatust, mida tõendab seegi, et üks Saksa lendur maandus Inglise pinnale, et järele waadata oma masinat ja siis edasi sõita. Oma rünnakuid on sakslased sooritanud ainult sõjalistele eesmärkidele.

Kundas korraldatakse õhukaitse kursus.

KÕ Kunda ühing töötab intensiivselt kursuste korraldamise alal. Seni on lõppenud juba 2 kursust. Kolmas käib praegu ja lõpeb neil päevil. Neljas kursus algas teisipäeval, 17. skp. Kursused korraldatakse kohalikus rahvamajas. Neist osavõtt on võimaldatud kõigile vabatahtlikul teel, kuna osale kodanikkudele on see sunduslik. Lektoriteks on linnavanem Otu, vabriku tehniline juhataja ins. Moring, tuletõrje Viru brigaadi ülema abi Tammet, vabriku laborant Muru ja linnaarst. Nimetatud isikud on kõik vastavad pikkaajalised kursused lõpetanud Tallinnas.

Muudatus lastekaitse ühingu juhatuses.

Teisipäewa õhtul toimus Wirumaa lastekaitse ühingu juhatuse koosolek, kus tuli täitmisele üks juhatusliikme koht. Nimelt esitas lahkumispalwe senine juhatuse sekretär pr. Waher, kes asub lähemal ajal linnast maale oma tallu. Uueks juhatuse liikmeks kutsuti senine kandidaat linnanõunik August Raba, kes ametite ümberwahetuse tagajärjel sai warahoidjaks, kuna õpetaja J. Warik waliti sekretäriks.

Samal koosolekul otsustati Udriku Wabadusristi wendade päewakodu awada 1. nowembrist ning päewakodu juhatajaks waliti prl. Lahi Tallinnast. Kodule muretsetakse ka uus sisustus.

Warsjawist kaitsnud wäeosad transporteeritakse wangilaagreisse.

Marssal Mannerheim.

Omavalitsuste volikogude valimine.

Uute linna- ja wallawolikogude walimine toimus esmakordselt puhtakujulise isikuwalimisena, milline printsiip juba waremalt oli rakendatud Rahwuskogu ja Riigiwolikogu walimistel, kus leidnud tunnustamist kui otstarbekohane ja meie rahwa soowidele ning tõekspidamistele kõige enam kohasem. Uuele walimiswiisile lisandus weel teistsugune üldolukord ja -tingimused, mistõttu enne walimisi mõnelt poolt awaldati kartust ja kahtlust, kas walimised õnnestuwad. Kardeti muuseas ka, kas kodanikud oskawad häältada, kas nad tulewad küllaldasel määral walimiskastide juurde või on nad kaotanud huwi kohaliku omawalitsuse töö ja tegewuse wastu wahepeal mõnesugusel määral ja wiisil tegewuse aluste, laadi ning territoriaalsete piiride muutmise tagajärjel. Huwiwähendawalt mõjuwana arwati ka Euroopas praegu walitsewat sõjaolukorda.

Kui waatleme äsjalõppenud walimiste tulemusi, siis võime rahuldustundel nentida, et need kartused ja kahtlustused pole õnneks täitunud. Walimised mööduśid rahulikult, häältamisest wõeti waldades ja linnades üldiselt elawalt osa, kui arwestada ka ilmastikulisi tingimusi. Läbi wihma ja pori tuldi ka kaugemaltki walimiskastide juurde, sest rahwas oskab ja tahab hinnata omawalitsuste osatähtsust meie riiklikus struktuuris ja igapäewases elus.

Keskmine osawõtuprotsent Wirumaa waldades oli äsjamöödunud walimistel 55, kõikudes 27 ja 90 wahel, enamikus waldades aga 50 piires. Meenutades eelmiste walimiste tulemusi osawõtu protsendilt, näeme, et praegustes loidudes walimisringkondades polnud waremalt lugu palju parem. Wähe käidi ka ennemaltki wäljas.

Paika ei jäänud pidama kartus, et paljud kodanikud ei oska õieti häältada ja sectõttu läheb palju hääli kaotsi. Kodanikud näitasid seekord, et nad oskawad kohaneda uuele olukorrale ja walimiswiisile. Rikutud hääli tuli ette wäga wähe, iga ringkonna peale üks või paar. Naljatamisi häältamisedelitega ei tulnud peagu üldse ette, mis wihjab rahwa arusaamisele omawalitsuste ja nende walimiste tähtsusest, mille juures ei saa naljatada.

Selgitustöö walimiste puhul ja eel oli seekord wõrdlemisi tagasihoidlik. Kuid see ei tulnud üldisele asjale kahjuks. Kaalutlewa mõistusega rahulikus olukorras tehtud otsused on osutunud elu üldhuwiliselt edasiwiimisel hinnatawaiks oma osatähtsuselt, mida ei saa aga ütelda ülepiistatud kirgede ja tunnete kõnest. Seda oleme juba waremalt oma nahal kogenud ega ole seda siis ka enam soowinud.

Kahtlemata on rahuliku ja külma mõistuse otsustele kaalu andimine koos isikuwalimise printsiibiga tulnud kasuks äsjawalitud wolikogude isikulisele koosseisule tema töötõimelt ja tubliduselt. Kodanikul oli wõimalik walida seda, keda tema pidas kohasemaks (kui see oli nõus kandideerima) ja oma otsus selles langetada kirgedest ja tunnetest segamatuna. Kuigi ka waremalt kodanik seda soowis teha, ei andnud temale selleks wõimalusi walimiswiis ja toimumise tingimused.

Uusi wallawolikogusid waadeldes nende koossejsult peab kahtlemata tunnistama, et uued wolikogud oma koossejsudelt on wastuwõetawad üldhuwilises mõttes. Arusaadawalt wõinuks mõnes kohas tagajärjed olla ühe wõi teise arwates (ja üldisemaltki) teistsugused, wolikogu töötõimsam ja sobiwam koostööks selle wõi teise äsjawalitu wäljajäämisel, ühe wõi teise wäljajäänud endise wõi uue wallaomawalitsusetegelaje sissepääsemine tulla kasuks omawalitsusele.

Et niisugused soowid wõiwad tekkida, seda tuleb osalt seletada ka tingimustega, milles tehtud otsus isikute walimisel. Mõnede kandidaatide ja nende mõtteosaliste poolt wiidi walijate tähelepanu kõrwale kogemusrikastelt teoinimestelt. Ladus jutuwada ja teiste senise töö arwustamise-oskus lasksid walijaile soowitatawat paista hinnatawa tööjõuna ning tundekompleks isiklikust meeldiwusest wõi mittemeeldiwusest juhtis otsuse tegemist häälte andmisel. Sellised tagantjärgi ka walija enda poolt kahetsewad otsused ilmnewad aga seda sagedamini, mida awaramad on suupruukimise wõimalused küsitawa teowõimega „kuldsuudel".

Eelmainitud üksikjuhud ei takista aga äsjawalitud wolikogudele ja walimiswiisile tunnustaw-rahuldawat hinnet andmast. Tuleb meeles pidada seda, et pole täiuslikku ja wigadeta walimissüsteemi, nagu pole ka absoluutselt täiuslikke ideaalinimesi tegelikus elus.

Loodame, et uutes wallawolikogudes, kuhu kodanikud on püüdnud walida oma parema äratundmise järgi arukamaid päid ja töökamaid mehi, areneb tegewus salliwas koostöö waimus ja üldsuse huwisid esiplaanile tõstwas suunas. Seda nõuab eriti praegune aeg ja üldolukord.

Põgus pilk Rakwere uuele linnawolikogule wiib rahuldustunnet tekitawale weendele — wolikogu on oma isikuliselt koossejsult märksa tugewam, töötõimsam eelmisest, mis tohiks olla linnaomawalitsuse eduka töö senisest tõhusamalt jatkamise pandiks. Juba kandidaatide nimekiri lubas eeldada teowõimsamat ja üldhuwilisemalt mõtlewat ja tegutsewat koossejsu, lisaks weel mõõdukas kandidaatide arw (suhteliselt oli Rakweres kõige wähem kandidaate, wõrreldes teiste omataoliste ja suuremate linnadega). Häältamisetulemused näitasid, et oletusest on saanud wõi saab tõsiasi. Muidugi jääb igale kodanikule omajagu erisoowe ja hinnanguid uue wolikogu üksikute liikmete kohta, kuid neid soowe wõime waadelda maitse, isikliku meeldiwuse ja läbisaamise küsimustena. Tahaks loota, et need isiklikku laadi pisiasjad ei takistaks üldhuwilist leplikku koostööd, asjalikku kaalutlemist ja wäärikate ning õigete otsuste tegemist linnaomawalitsuse tööle suunda ja raamkawa andes.

Wolikogus on esindatud Rakwere kodanikud piltlikult öeldud „seinast-seinani". Leidub siin majaomanikke ja üürnikke, käsitööliśi ja tööstureid, lihttööliśi ja waimsel alal tegutsejaid, rahwawalgustajaid ja ametnikke, õigusteadlasi ja majandusmehi. Üksi sotsiaalne kihitus pole jäänud esindusta.

Allakriipsutamist wäärib wolikogu koossejsu uuenemine 50 protś. wõrra. 10 äsjawalitud raehärrat kuulub ka praegusesse wolikokku, sama palju tuleb uusi esitatud 18 kandidaadi hulgast, kuna waid kaks senist wolinikku, kes nõustunud kandideerima, peawad sedapuhku loobuma woliniku aust ja tööst.

Huwitaw on ka waadelda walitute nimekirja häältearwu alanewas järjestuses. Kõige rohkem on hääli saanud linnawalitsuse liikmed kolmekesi, järgneb neljandana, enam hääli saanud wolinikuna, rewisjonikomisjoni esimees. Kodanikud on seega üldjoontes awaldanud usaldust senisele linnawalitsusele. Et wiie aasta pärast toimuwatel uutel walimistel wõiks kodanikud häält andes awaldada usaldust ka äsjawalitud linnawolikogule, see sõltub linnawolikogust endast ja tema töst. Walijad on kinkinud oma usalduse, walitutel tuleb nüüd tegudega näidata, et nad seda usaldust wäärriwad ja oskawad hieti kasutada. Siis tõuseb ka linnawolikogu autoriteet Rakweres, mis seni kodanike silmis jättis mõnel määral soowida.

E. L.

Pilt Läti pealinnast Riiast.

Elav osavõtt valimistest.

Maal käis häältamas keskmiselt 60%. — Vähe häältajaid Tallinnas ja Tartus, teistes linnades osavõtt 70—80%.

Omavalitsuste esinduskogude valimised lõppesid esmaspäeval kell 4 p. l. Osavõtt valimistest kujunes üldiselt elavamaks kui võis oletada esimese valimispäeva järele. Vallavolikogude valimistest võttis osa üleriigileselt umbes 60% hääleõiguslikest, mõnel poolt tõusis valijate prots. 90. Linnadest oli kõige loium osavõtt valimistest Tallinnas — 33,3% ja Tartus — 44,8%. Virumaa linnades häältati elavalt nimelt Narvas, 72,4%, Jõhvis 70%, Kundas 69%, Rakveres 54,1%, naaberlinnas Tapal 55,7%, teistes linnades kõikus häältajate prots. 60—85 vahel.

Valimised toimusid seekord jällegi endisest erineval viisil isikuvalimise põhimõttel, nagu oli toimunud ka riigivolikogu ja rahvuskogu valimised. Siin kardeti palju rikutud hääli, kuid õnneks see kartus pole täitunud. Valijad on ruttu kohanenud uue valimisseadusega, rikutud valimissedelite arv Virumaa valdades ja linnades ning ka mujal kogu riigis oli väike, ainult paar-kolm sedelit üksiku valimisringkonna kohta.

Virumaa valdades võeti kõige elavamalt valimistest osa Vasknarvas, kus häältamas käis 90%. Kõige väiksemat huvi valimiste vastu näitas Sõmeru, kus valimas käis ainult 27%. Ent ka varematel valimistel on valimistest osavõtu protsent Sõmeru vallas pea alati olnud kõige madalam. Enamikus valdades käis häältamas üle 50%.

Allpool avaldame uute vallavolikogude ilikulised koosseisud. Valla nime järgi sulgudes asuv number tähendab valimistest osavõtjate protsenti.

Nemad valiti vallavolinikeks.

Aaspere w. (31%): Julius Kaldmaa, Kaarel Põesaste, Ludwig Reinol, August Tinnuri, Kaarel Wabaoja, Andres Wiires. Ilma häältamata: Aug. Allwee, Karl Kalind, Jakob Kasearu, Jüri Masing, Rud. Reineberg, Arn. Rätsep.

Assamalla w. (71%): Elmar Linnamägi, Wold. Liimer, Ewald Ots, Ewald Übner, Juhan Kenkmaa, Joh. Kübarsepp, Rud. Männiksaar. H-ta: Leopold Lindre, Aug. Tombak, Jakob Ainsar, Ewald Mäesalu, Joh. Paulus.

Awanduse w. (64,8%): Leo Allak, Ado Kirsimaa, Ed. Kuntor, Heinrich Murre, Hans Roosmaa, Aug. Roosna, Ed. Waldmaa, Paul Koha, Feodot Kõiw, Juhan Murel, Hugo Mänd, Herbert Preem, Karl Rand, Heinrich Roks, Joh. Silwet.

Erra w. (52,8%): Wold. Jaansoo, Ed. Rohtmaa, Toomas Wasarik, Julius Weskus, Artur Wihtma, Joh. Kriis, Karl Plutus. H-ta: Aug. Jila, Kaarel Innus, Jakob Innus, Juhan Kose, Al. Kristjan, Herman Lukmaa, Paul Brandt, Wladimir Lesewits, Ants Lääne, Richard Traks, Oskar Wou, Herbert Wäljaots, Aug. Pluutus.

Haljala w. (59,1%): Arn. Kelindemann, Karl Lassur, Gustaw Mark, Georg Nõlwak, Al. Prok, Aug. Sepp, Aug. Juurmann, Wold. Nõmtak, Aug. Wahemets, Rein Eskel, Joh. Ewald, Joosep Toomel.

Jõhwi w. (52%): Juhan Meeme, Jaak Merirand, Ain Talma, H-ta: Rud. Kalwik, Daniel Küttis, Aug. Kalde, Märt Kukkur, Joh. Abel, Al. Toomel, Wold. Niinepuu, Al. Leitsmaa, Rud. Lallo, Art. Gabriel, Tiido Linnamaa, Leo Raude.

Kohtla w. (46%): Al. Kallaste, Ed. Kästik, Jüri Nigula, Jaak Tambik, Alf. Tamm, Kaarel Aru, Feliks Kauks, Hermann Kurba, Richard Samuel, Aug. Talu, Johannes Koppel, Ernst Tetlow, Bruno Kaup, Ed. Mae, Rud. Mae. H-ta: Heinrich Wõhma, Fr. Samuel, Joh. Simimeri, Wold. Mägin.

Küti w. (68,4%): Ed. Põiklik, Richard Siil, Aug. Tõnso. H-ta: Al. Pall, Ed. Lepp, Wold. Weskioja, Jüri Weskimägi, Mihkel Kala, Rud. Meier, Hugo Nõlwe, Mihkel Männik, Ed. Wärkraud.

Maidla w. (31,7%): Arn. Hiisküla, Ed. Ilwes, Leonhard Iskül, Meido Laur, Albert Nurk, Aug. Nurk, Ew. Paawo, Aug. Winni. H-ta: Otto Soolep, Tiido Wirunurm, Aug. Proode, Kr. Naur, Heinrich Põld, Albert Normak.

Paaswere w. (50%): Al. Kamar, Ed. Reimann, Alf. Sepa, Aug. Sepa, Elmet Haawisto, Teodor Hiiewald, Juhan Jõemets, Kaarel Kalmet, Wiktor Riispap, Art. Sirelpuu. H-ta: Arn. Tammeots, Jaan Bärenson, Al. Wainumets.

Palmse w. (49,5%): Karla Leemet, Wello Ojand, Edur Kamarik, Albert Tarend. H-ta: Rud. Laigu, Paul Uukiwi, Ed. Aasu, Arnold Soower, Rein Suigu, Tiit Lahtmäe.

Rakwere w. (30%): Waabu Lents, Ed. Maide, Paul Pajos, Al. Truupõld. H-ta: Gustaw Püss, Otto Ernits, Heinrich Rennel, Arn. Grünfeldt, Joh. Kalwi, Jak. Tiiwas, Aug. Norts, Karl Tillikas.

Roela w. (72%): Leonhard Ment, Johan Reinult, Karl Ülejõe. H-ta: Aug. Paas, Mihkel Soone, Julius Truupõld, Jaan Wäinaste, Willem Õõpik, Wold Ale, Joh. Iskül, Aug. Moor, Erwin Soone.

Rägawere w. (43,6%): Jüri Erilt, Ed. Keinaste, Ed. Laks, Willem Pikka, Arn. Uustalu. H-ta: Al. Saare, Al. Tiik, Joh. Truumer, Jaan Mikker, Aug. Samma, Aug. Tõnne, Joh. Weskus.

Salla w. (60,3%): Karl Ehwärt, Ernst Leewald, Ed. Merisalu, Al. Pärs, Joh. Wiirmaa, Gustaw Kalgi, Juh. Oitmaa, Järnald Kuhlbach, Wold. Noormägi, Joh. Pohlak, Willem Weemaa, Joh. Wend.

Sõmeru w. (27%): Fr. Kukkur, Ott Paluoja, Richard Suursu, Jakob Ups, Joh. Oiglane, Jaan Õunapuu. H-ta: Heinrich Neito, Wold. Nigul, Oskar Peil, Jaan Penn, Arn. Mardisoo, Julius Ups, Joh. Sepp, Joh. Õunapuu, Karl Trestip.

Tudulinna w. (62%): Rinaldo Aasa, Enn Altru, Paul Haamer, Albert Koppel, Toomas Luhamaa, Robert Madar, Meinhard Saluste, Et. Timotheos. H-ta: Jaan Aasjõe, Karl Masik, Paul Lepasaar, Rob. Rajamägi.

Täriwere w. (50,5%): Kr. Juuse, Bruno Raidma, Aug. Reiska, Erich Ridali, Wold. Sabolotni. H-ta: Karl Karp, Leonhard Põdra, Herm. Kreek, Tiedrich Paesaar, Ago Arju, Rud. Lillepärg, Waldik Sellik, Aleksei Sarubin, Aug. Päll, Rob. Paumeri.

Undla w. (49,3%): Heinrich Kübarsepp, Joh. Otsa, Joh. Pärk, Wold. Rükken, Ernst Saaren, Jaan Wiise, Jakob Kübarsepp, Oswald Rüütel. H-ta: Al. Elhi, Enno Wahur, Hendo Sakk, Willem Wunderlich, Aug. Aasamets, Joh. Terts, Paul Suur.

Wao w. (59,8%): Jakob Aru, Al. Dengo, Juhan Heinpalu, Martin Luige, Karl Peitel, Al. Poom, Jakob Warda, Otto Kask, Joh. Kilkson, Karl Lindret, Mart Seer, Julius Telg, Al. Wahermaa. H-ta: Gustaw Kruusimäe, Wiktor Saaber, Gustaw Komp, Joh. Soudla, Arn. Saage.

Wihula w. (51,7%): Ew. Etwerk, Harald Habicht, Willem Lillenberg, Ed. Mattis, Gust. Reineberg, Leop. Tambek, Waldek Treiberk, Aug. Abner, Otto Eramaa, Tiit Laanemets, Karl Wihuri, Albrecht Wiikholm.

Wohnja w. (58%): Karl Elhi, Joh. Kaasik, Ruudi Kurimo, Joh. Lõõnik, Kaarel Talwe, Jüri Tupp, Hugo Tätte, Aug. Kumpan, Joh. Polt. H-ta: Aug. Anga, Ando Randlo, Arn. Saarmets,

Ilma walimisteta osutusid walituks järgmised wallawolikogud:

Alutaguse w.: Georg Johannes, Toomas Keskküla, Alf. Laasmäe, Wello Süwalepp, Andrus Wälk, Mihkel Kampus, Martin Miller, Al. Reinsalu, Karl Wau, Rud. Aasmäe, Jüri Torpan, Rud. Klemets.

Kunda w.: Leop. Kustawson, Aug. Kiissa, Einrich Aamann, Jaan Ruus, Kustaw Kaurla, Jaan Laasik, Mihkel Ager, Karl Ager, Aug. Õunapuu, Wold. Perwik, Kristjan Kiwimägi, Ew. Harjula.

Lüganuse w.: Joh. Eero, Aug. Meremaa, Aug. Ohmann, Harald Reintop, Ruuben Kohwer, Aug. Mehide, Wold. Paawo, Harald Tamm, Jaan Waimel, Aug. Muda, Joh. Nurk, Mihkel Nurk, Juhan Pärtna, Al. Saksladu, Al. Tamjärw.

Mahu w.: Tiiman Tamme, Juh. Kuuler, Anton Lustik, Karl Salu, Kusto Kruusimaa, Joh. Sirm, Joh. Seil, Juhan Samel, Gustaw Tiimus, Karl Wakker, Karl Sistok, Heinrich Sepmann, Juhan Lassik, Aug. Rauden.

Illuka w.: Roman Tang, Ed. Sibrik, Rob. Annap, Leop. Kaljusto, Richard Kurwe, Al. Weski, Ebert Paist, Paul Teessaar, Jaan Laud, Albert Aare, Hermann Pajumaa, Bruno Karindi.

Mäetaguse w.: Julius Prodel, Juhan Reimand, Joh. Aho, Anton Romot, Kustaw Kiiwer, Arn. Tali, Karl Karja, Paul Truupõld, Rud. Suutre, Joh. Weski, Jaan Kukk, Rud. Klemets.

Waimara w.: Martin Luik, Nik. Martpõld, Anton Armipaik, Wold. Annus, Aug. Ots, Al. Randsoo, Alf. Siren, Al. Weldi, Gustaw Annus, Joh. Annus, Ado Konno, Joh. Kullama, Adolf Kullama, Rolf Clavinius, Joh. Jaani p. Kullama.

Rakveres hääletas 54,1 protsenti.

Selgus uue linnavolikogu koossois. — Viis kandidaati kaotavad kaotsjoni. — Uude volikokku 10 endist ja 10 uut volinikku.

Pühapäewal ja esmaspäewal toimusid Rakweres uue linnawolikogu walimised, millised lõppesid esmaspäewal kell 4 p. l. Walimiste edukamaks läbiviimiseks jaotati linn kolme jaoskonda, millised asusid linnawalitsuses, gümnaasiumis ja linna 2. algkoolis. Käesolewateks walimisteks oli Rakwere linnas hääleõiguslikke kodanikke 5316, kelledest käis häältamas 2877, s. o. 54,1 protsenti. Walimiste lõppedes algas igas jaoskonnas häälte lugemine, milline wältas kestööni. Teisipäewa õhtul toimus linnawalimiste Rakwere komitee koosolek, kus waadati läbi walimismaterjalid ja komisjonide poolt tehtud töö.

Seekordsed walimised mööduśid kõigiti waiksélt ning korrapäraselt, mille tõttu ei tulnud walimistel ühelgi päewal ette wahejuhtumeid. Harukordselt wähene oli ka rikutud häälte arw. Nii tunnistati makswusetuks ainult 31 sedelit, nende hulgas leidus sedeleid, kus nimedel puudusid ees ristid, teistel olid ristid tehtud nime taha ning üksikute kandidaatide nimed olid lõigatud walimisnimekirjast wälja ja pandud ümbrikku ainult ühe isiku nimi.

Linnawolikogusse kandideeris 30 isikut, kellest endisi linnawolinikke 12. Valiti 20 wolinikku, neist endisi wolinikke 10. Endistest jäi seega ukse taha kaks. Kautsjoni kaotasid 5 kandidaati, kes ei jaanud wajalikku häältearwu.

Ümbrikkude awamisel leidus paberitükil ka wäike salmike: suu teeb suure linna, käed ei tee kärbse pesagi, ning teises ümbrikus üks kopikane raha.

1.	August Raba (end.)	1399 h.
2.	Heinrich Awikson (end.)	1389 „
3.	Oskar Kalmisto (end.)	1364 „
4.	Johannes Remmert (end.)	1245 „
5.	Aleksander Abel (uus)	1230 „
6.	Nikolai Kruuse (uus)	1215 „
7.	Gustaw Jõe (uus)	1004 „
8.	Hans Linsi (uus)	984 „
9.	August Remmel (end.)	967 „
10.	Ernst Raatma (end.)	948 „
11.	Jakob Konso (end.)	913 „
12.	Woldemar Luksepp (end.)	850 „
13.	Karl Kruusimägi (end.)	823 „
14.	Waldur Hiiewald (uus)	800 „
15.	Wiktor Sade (uus)	765 „
16.	Aleksander Kuljus (uus)	753 „
17.	Walter Karuks (uus)	741 „
18.	Hugo Trewe (end.)	614 „
19.	Woldemar Resew (uus)	610 „
20.	Ferdinand Wendt (uus)	606 „

Nemad ei pääsenud volikokku

Ernst Köhler (uus)	485 h.
Toomas Pajo (uus)	484 „
Mihkel Lemberg (uus)	468 „
Eduard Rammulus (uus)	465 „
Anton Põldma (end.)	408 „
Karl-August Rauss (uus)	400 „
Karl Kängsepp (end.)	361 „
Herman Eichelmann (uus)	346 „
Edgar Bernhoff (uus)	132 „
Johannes Schnering (uus)	19 „

Kautsjoni kaotasid:

kandidaadid K. Rauss, K. Kängsepp, H. Eichelmann, E. Bernhoff ja J. Schnering.

Linnawolinikud Jõhwis ja Kundas.

Jõhwi linnas waliti linnawolinikeks järgmised isikud: Aleksander Abelew, Aleksander Danilewski, Woldemar Härma, Aleksander Keskküla, Aleksander Käbin, Johannes Pertens, Ruben Piirits, Harald Rooks, Elmar Schmidt, Johannes Sepp, Mart Tarum ja Wilhelmine Treilmann. Wiimane on ainuke naiswolinik Wirumaal. Walitutest on 9 endisi linnawolinikke ja 3 uut.

Kunda linnawolikokku waliti: Kalju Otu, Aug. Leetmaa, Otto Tõlpus, kuna kandidaatide esitamiskirjade esitamisega loeti juba warem walituks: Edgar Green, Johannes Tõlpus, August Oru, Eduard Praks, Hans Pärn, Ulrich Mentak, Jakob Kallam, Rudolf Jurtom, Helmar Tunnel.

Tapa linnawolinikud.

J. Iwanow, Helmi Kaber, H. Kiisk, linnawanem Jaan Maidre, Julius Martow, R. Mihkels, E. Murs, L. Paal, J. Pari, A. Unt, A. Waher, K. Wernik.

Waeküla täis elutempot.

Waekülas on jälle suur „rahwasteliikumine", sest 15 õppinud karjatalitajat siirdusid oma teadmisi tegeliku ellu rakendama ning asemele on tulnud uued noored, kes algawad õppetegewusega. Samuti on tulnud tööjuhatajate kooli I klassi õpilasi.

Hoogne on seltskonnategewus. Eriti Waeküla üenülased, kes on wäga spordihuwilised, korraldades spordipidusid ning on saawutanud kergejõustikus kenakesi tagajärgi. Teisena on agarad maanoored, kes tegutsewad põllunduskooli juures. Maanoored said tänawu üle Wirumaa kuulsaks maakondlikel wõistlusel, sest Waeküla maanoored tulid Wiru meistriks kõnes, lüpsis ning kartulikoorimises. Ei wõi nimetamata jätta ka tuletõrjet, kes samuti on täie hinnuga oma ülesannete juures.

Waeküla-Liiwal wõtab maad „usuhullustus". Nii on hakanud mingisugused „wennad" käima wanas töölistemajas õnnistust jagamas. Leidub palju wanu inimesi, kes käiwad iga kahe nädala tagant palwetamas.

Warsti algawad metsalõikused, siis saawad Waeküla nooredmehed tööd ja kõrwalteenistust. Samuti saawad ümbruskonnatalupidajad talwel kõrwalteenistust metsawedude näol.

Kuid kurb nähe on Waeküla seltsimaja pidudel, sest seal enamasti iga peo ajal lawastatakse mõni tüli, pahandus wõi kaklus, mis harilikult lõpeb weristamisega. Üks ohwer ei saa weel täiesti terwekski, kui teine peab juba haigemajast abi otsima.

Wello.

Vilistlaskogu ball 28. okt.

Rakwere gümnaasiumi wilistlaskogu korraldab traditsioonilise balli laupäewal, 28. okt. „Nordi" saalis. Solistina esineb tenor Martin Taras. Ballil toimuwal loteriil on wõitudeks juhkruportsjonid. Balli hariliselt ilmub ka „Balli-poll".

Kehtna kool jõudis kohale.

Waranduse ületoomine toimus raudteed kaudu. Õppetööga alustatakse paari nädala pärast.

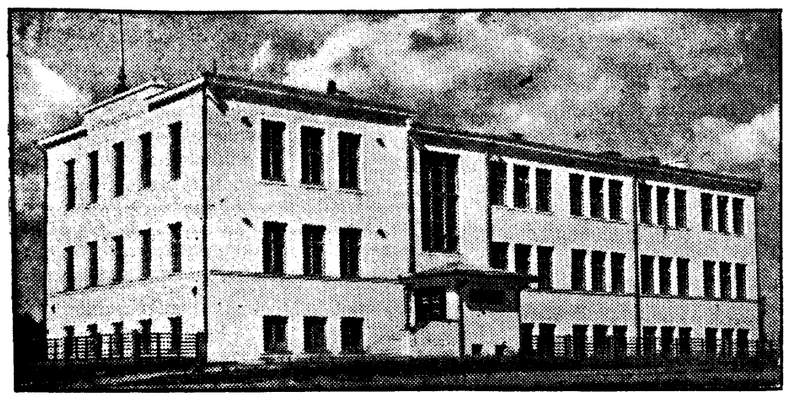

Kehtna kooli uus kodu Rakveres.

Wiimastel päewadel toimus Kehtna kodumajanduskoolide ületoomine Rakwerre ja Winni mõisa. Rakweres leiawad omale ruumid kõrgema kodumajanduskooli klassid endise sakſa kooli ruumides, millised wabanesid sakſa kooli likwideerimisega. Kooli waranduse ületoomine Kehtnast Rakwerre toimus raudteed kaudu ning Rakwere jaamast koolide asukohtadesse Rakwerre ja Winni weoautodel. Nüüd on jõutud ületoomisega nii kaugele, et kolmapäewal saadi kohale kõik koolidele kuuluw warandus ja sisseseaded.

Kooli õppetööga ei saa siiski weel niipea alustada, kuna kraamide paigutamine ja koolitööks wajalikud ettewalmistused wõtawad weel aega nädal wõi koguni kaks. Nii kawatsetakse endisse Rakwere sakſa koolimajja ühte klassiruumi ehitada pliit, et oleks wõimalik toidu walmistamine ning praktiliste tundide läbiwiimine. Kooli teoreetilised tunnid toimuwad kõrwal asuwas gümnaasiumi ruumides.

Kehtna koolide õpilased on paariks nädalaks wabastatud õppetööst ning lastud oma kodudesse, kust nad õppetööle tulewad niipea, kui saadakse koolide ruumid seada korda.

Sõiduhinnad on liig kõrged.

Teisipäevasel linnavalitsuse koosolekul oli arutusel omnibuseliinide omaniku Araku kava Rakvere linnas avatava omnibuseühenduse asjus. Liinipidaja esitas linnavalitsusele kava, kus olid märgitud peatused, kuid polnud juurde tähendatud, kus on kindlad peatused ning peatused nõudmise järele. Sõiduhindadeks olid 30, 25, 20 ja 15 senti. Linnavalitsus soovitas liinipidajal võtta ette mõningaid parandusi ning sõiduhinna alandamist.

Maavalitsus määras 180-kr. stipendiumi.

Viimasel Viru maavalitsuse koosolekul määrati 180-kr. stipendium Haljalast pärit-olevale stud. med. vet. Konstantin Kiinile, kes õpib Tartu ülikooli loomaarstiteaduskonnas. Tähendatud stipendium antakse maavalitsuse poolt välja igal aastal andekemale Virumaa õppurile, kes õpib ülikooli põllumajandus- või loomaarstiteaduskonnas.

Politseikroonikat.

Varastati 10 krooni eest keediseid.

Politseile avaldas Rakveres, Võidu tn. 78 elutsev Julius Riisberg, et ööl vastu teisipäeva varastati tema lukustatud sahvrist mitmesuguseid keediseid koos purkidega, millede väärtus tõuseb 10 kroonile. Sahver oli lukustatud rippuva lukuga.

Väljarändajad peavad varustuskaardid tagasi andma

Teatavasti on kodanikele välja antud mitmesuguseid varustuskaarte, millede alusel toimub vastavate tarbeainete müük. Eestist jäädavalt lahkuvad isikud peavad need varustuskaardid andma tagasi vastavaile ametasutusile, kust need välja antud.

Bensiini-, autoõlide ja mootornafta varustuskaardid ning ostuload lähevad üle jõuvankrite uutele omanikele või valdajaile. Küll aga peab Eestist äraviidavate jõuvankrite bensiini varustuskaardid ja ostuload tagasi andma asutusele, kust need välja antud.

Ühiselt

puudustkannatajaid abistama.

Üle maa moodustatakse vastavad seltskondlikud komiteed. Sotsiaalministri ringkiri omavalitsustele.

Sotsiaalminister pöördus esmaspäeval, s. o. 16. okt. s. a. järgmise ringkirjalise ettepanekuga kõikide linnapeade ja linnavanemate poole:

„On paratamatu, et sõja tagajärjel kannatavad suuremal või vähemal määral ka erapooletud riigid. Ehkki oleme suutnud senini sõjategevusest eemale hoiduda, tuleb ka meil kõik oma jõud koondada kõigi oma elualade korraldamiseks. Üheks ülesandeks, mille läbiviimiseks osutub vajalikuks kõigi rahvakihtide kaasabi ja koostöö on see, et meie kehvematel kodanikel ei tuleks puudust kannatada. Riigi- ja omavalitsuste abist üksi ei aita, vaid

siin tuleb kaasa tõmmata kogu rahvas

ja eriti jõukamad rahvakihid.

Kuna puudustkannatavate kodanike eest hoolitsemine lasus senini peamiselt omavalitsustel, on tarvilik, et see toimuks erakordsetel aegadel laiemal alusel senisest. Kuna abivajadus annab end eeskätt tunda linnades, tuleb linnavalitsustel viibimata asuda selle ülesande teostamisele. Abistamine käesoleval juhtumil ei hõlmaks mitte ainult puudustkannatavaid lapsi, vaid ka kõiki teisi abivajajaid. Tunnustades selle aktsiooni kiire ellurakendamise vajadust, palub sotsiaalministeerium kõiki linnapeasid ja linnavanemaid: 1) asuda viibimata vastavate abistamiskomiteede moodustamisele, millest paluda osa võtta kõigi asutuste ja organisatsioonide esindajaid, kes sellele tööle võiksid edukalt kaasa aidata ja 2) koostada sellekohased abistamiskavad, silmas pidades kõiki vajadusi, mis võivad esile kerkida.

Ministeeriumi loodab, et kui riik, omavalitsused ja kõik rahvakihid oma parema panevad selleks õilsaks tööks, siis kellelgi meie kodanike hulgast ei tule puudust kannatada."

Ringkonnakohtust.

Võltsis vendade allkirjad.

Rakvere ringkonnakohtus oli teisipäeval vastust andmas Riho Voog, keda süüdistati oma vendade Henn ja Roland Voogide allkirjade võltsimises 52-kr. vekslil. Riho Voog ostis Kiviõli ärist ülikonna, mille kindlustuseks andis 52-kr. veksli. Hiljem selgus, et veksel on võltsitud ning Riho Voog võeti kohtulikule vastutusele. Kohtus tunnistas kaebealune ennast allkirjade võltsimises süüdi ning karistuseks määrati 8 kuud vangimaja.

Võltsis koolitunnistuse, et pääseda riigiteenistusse.

Rakveres asuvale lennuväe divisjoni nr. 1 ülemale esitas kohasaamise palve Lõganuse vallas elutsev Johannes Lont, soovides lennuväkke teenistusse pääseda. Haridusttõendava dokumendina esitas Lont Püssi algkooli kuuenda klassi lõputunnistuse. Tunnistus tundus kahtlasena ning ametivõimud selgitasid, et Lont on lõpetanud Püssis ainult 4 klassi. Hiljem selgus, et ta võltsis koolitunnistuse selleks, et pääseda riigiteenistusse. Kohus karistas J. Lonti 6-kuise vangimajaga tingimusi.

Hukatud hobune elas edasi.

Rudolf Roosipuu kindlustas k.-s. „Talus" oma hobuse 282 krooni eest. Mõni aeg tagasi esitas talupidaja kindlustusseltsile loomaarsti tunnistuse, millest selgus, et kindlustatud hobune on loomaarsti korralduselt hukatud, kuna see põdes parandamatut haigust. Kindlustusselts maksiski summa välja, kuna asi näis olevat kõigiti korras. Hiljem aga selgus, et talupidaja olevat oma hobuse müünud hoopis edasi Rakvere vallas elutsevale Karl Teppile.

Teisipäeval oli Roosipuu süütegu Rakvere ringkonnakohtus arutusel, kus ta tunnistas ennast süüdi. Süüteo pannud ta toime rahapuudusel. Kohus karistas kaebealust 1-a. vangimajaga tingimusi.

Eesti-Saksa kaubavahetus laiemale alusele.

Esmaspäeva hommikul saabus Tallinna kolmeliikmeline Saksa majandusringkondade esindus, et alustada läbirääkimisi Eesti-Saksa vastastikuse kaubavahetuse avardamise võimaluste üle. Saksa esindus tegi visiidi majandusminister L. Sepale, mille järele algasid läbirääkimised majandusministeeriumis dr. A. Wendti juhtimisel. Nagu kuuleme, käsitatakse alanud läbirääkimistel peamiselt just mitmesuguseid vahetuskaubanduse küsimusi.

Väljaspool Tallinnat alanud läbirääkimisi, milledele sakslased annavad rohkem eraviisilise tähenduse, toimuvad praegu Berliinis Eesti saatkonna vahetalitusel ametlikud Eesti-Saksa kaubanduslikud läbirääkimised uue kaubandusliku lisakokkuleppe sõlmimiseks.

Stokholmis on praegu käsil Eesti-Rootsi kaubanduslikud läbirääkimised.

Tellige „Wirumaa Teataja"

Triikimine ilma triikimata.

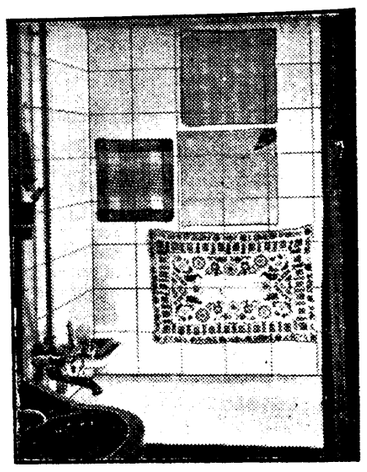

Väiksete pesuesemete, nagu suurättide, taskurättide jne. triikimiseks pole igal juhul tarvis triikrauda. Kui on vannituba, kahhelkividest ahi või soemüür, siis on vaja ainult märjad esemed suruda peoga kõvasti niisuguse sooja pinna vastu, kuhu nad jäävad kinni seni kui kuivanud ja siis langevad kuivadena ise alla. Seejuures on nad aga sedavõrd siledad, et triikimist ei vaja.

Kolmeosaline madrats.

Voodimadrats osutub kõige praktilisemaks, kui ta koosneb kolmest eraldi osast: ia nimelt peatsimadratsist ja kahest üiejäänud osast, mis suuruselt ja kujult võrdsed. Madratsi osi saab seetõttu praktiliselt kasutada ka peale küljealuse magamisel muudeks otstarveteks. Ka on hõlpsam ja odavam madratsi üht osa kulumise korral uuendada. Ei kulu ju madrats tarvitamisel ühtlaselt. Kergem on aga ka perenaisel madratsit välja viia puhastamiseks ja kloppimiseks.

omad. Ta kõnnib ringi, nagu oleks kogu maakera tema päralt. Ta on — täpselt nagu ikka inglanna. Ta teab täpselt, millisest inglise krahvkonnast on keegi pärit. See on tõsi. Kuulsin ühte temasarnast Egiptuses: „Mis: Siin on yorkshire'lasi! Oo, yorkshire'lasi!"

Viis, kuidas noormees seda naist jäljendas, oli suurepärane. Jane naeris südamest.

„Ja siis — mina?" küsis ta.

„Ja siis teie. Ütlesin endale: Kui kena, kui väga kena oleks teda ühel päeval taas kohata. Ja siin ma nüüd istun teie vastas. Asjad arenevad mõnikord väga hästi."

„Teie olete arheoloog, kas pole tõsi?" küsis Jane. „Kaevate esemeid välja?"

Ja ta jälgis tähelepanelikult, kui Jean talle oma tööst kõneles.

Siis ohkas ta kergelt.

„Teie olete käinud nii paljudes maades. Olete näinud nii palju. Kui võluv see on. Ja mina ei saa kunagi midagi näha."

„Kas teile meeldiks reisida — metsikuid maasilmaosi näha? Aga seal te ei leiaks juukselokkijaid, pidage meeles!"

„Ma lokin nad ise," ütles Jane naerdes.

Siis vaatas ta kella ja kutsus ruttu ettekandja, et oma arvet tasuda.

Jean Dupont ütles tagasihoidlikult ja õrnalt:

„Mademoiselle, oleksin rõõmus, kui te lubaksite — nagu ma teile ütlesin, sõidan homme tagasi Prantsusmaale — kui te lubaksite täna minuga õhtust süüa."

„Kahetsen, ma ei saa. Lubasin enda juba kellelegi teisele."

„Ah, mul on väga, väga kahju. Te tulete agarsti Pariisi?"

„Ma ei usu seda."

olevat loodusseadus. Mõnikord on neid koguni kolm või neli."

Jane oli juba elanud tõsist, karmi ja töörohket elu. Jane oli olnud sõdelevalt ilus, vaimukas tütarlaps ja — ilma meessõpradeta. Nüüd näis talle, et talle hakkas igast küljest üles kerkima meessõpru. Selles ei olnud mingit kahtlust. Jean Duponti nägu oli kummardunud laua kohale rohkem, kui tal oleks tarvitsenud seda teha. Ja ta ilme väljendas rohkem kui ainult viisakat huvi. Talle näis valmistavat rõõmu istuda Jane'i vastas — veelgi enam — ta säras õnnest.

Jane mõtles endamisi umbusklikult:

„Ta on prantslane. Prantslastega peab olema ettevaatlik, öeldakse."

„Te olete ikka veel Inglismaal," ütles ta siis valjusti ja kirus endamisi oma tähenduse ebasõbralikust.

„Jah, minu isa käis Edinburghis esinemas, ja siis meil oli kohtumisi sõpradega. Aga nüüd — homme — sõidame tagasi Prantsusmaale."

„Ahaa!"

„Kas politsei pole veel kedagi areteerinud?"

„Ei. Viimasel ajal pole ajalehed sellest midagi kirjutanud. Võib-olla nad on juurdlemise lõpetanud."

Jean Dupont raputas pead.

„Ei, loobunud nad sellest ei ole. Nad töötavad vaikselt." Ta tegi väljendusrikka liigutuse — „pimedas."

„Arge öelge seda," vastas Jane. „Te teete mind närvilikuks."

„Jah, ei ole just väga meeldiv tunne olla mõrvaga nii lähedalt seotud," ütles ta ja lisas: „Ja mina olin seda veelgi lähemalt kui teie. Olin seda muuide koguni väga lähedalt. Mõnikord ma ei taha sellest mõeldagi . . ."

kätte oma tõstetud palga, lahkus ta rõõmsas meeleolus töölt.

„Ja kui ma mõtlen, kuidas ma seekord kahetsesin, et ma sõitsin lennukiga. Kuid nüüd on kõik hästi . . . Elu on tõesti imetore!"

Ja olles täis elujõudu, otsustas ta täna süüa Corner House'is, et nautida lauamuusikat.

Ta istus neljale inimesele kaetud laua juurde, kus olid juba ees keegi keskealine daam ja noormees. Keskealine naine lõpetas parajasti söömise. Ta tasus arve, kogus kokku suure arvu pakke ja lahkus.

Jane'il oli harjumuseks süües lugeda. Seda tegi ta ka nüüd. Pöörates lehte, vaatas ta üles ja märkas enda vastas kedagi noormeest, kes tähtsalt tungivalt otsa vahtis ja samal hetkel näis talle, et noormehe nägu on talle tuttav.

Parajasti, kui ta oli selle avastanud, pöördus noormees ta pilgu kinni ja kummardas.

„Vabandage, mademoiselle, kas te mäletate mind?"

Jane silmitses teda teravamalt. Tal oli kauunis poisikeselik nägu, mis veetles rohkem oma elavuse kui ilusate joontega.

„Meid pole esiteldud, tõesti," jätkas noormees, „kui mitte pidada esitlemiseks mõrvajuhtumit ja asjaolu, et me mõlemad pidime lahkamiskohtus tunnistama."

„Muidugi," ütles Jane. „Kui rumal minust! Mulle näis aga kohe, et teie nägu on mulle tuttav. Teie olete —"

„Jean Dupont," ütles noormees kena, meeldiva kummardusega.

Hetke jooksul läbisid Jane'i mälu Gladyse sõnad, millised see võib-olla oli öelnud ebasõbralikkaatsusega:

„Kui sulle juba mõni noormees kord jookseb, siis on ka kohe teine kohal. See näib juba

„Surm pilvedes". „Virumaa Teataja" jutulisa.

Jane ütles:

„Ah, oodake ainult, kuni mr. George on teie juures oma töö teinud."

„Oelge mulle," jätkas naine, „kas olete teie see tütarlaps, kes eile lahkamiskohtus tunnistas — tütarlaps, kes oli lennukis?"

„Jah, madam."

„Kui hirmus erutav! Kõnelege, kuidas see oli!"

Jane tegi kõik, mis võimalik, et meeldida.

„No jah, madam, see oli peagu hirmus, tõepoolest. —" Ta sattus hoogu ja vastas küsimustele, nii kuidas nad esitati. Miliine see vana naine olevat olnud? Kas olevat tõsi, et pardal olnud kaks Prantsuse detektiivi ja et kogu see juhtum olevat seoses prantsuse valitsuse skandaaliga? Kas ka leedi Horbury olevat olnud pardal? Olevat ta tõepoolest nii ilus, nagu kõik seda ütlevat? Kes olevat Jane'i arvates mõrva toime pannud? Kõneldavat, et kogu see juhtum olevat lavastatud valitsuslikel põhjustel jne. jne . . .

See esimene piin oli Jane'ile ainult kõigi selletaoliste järgnevate eelkäijaks. Kõik soovisid, et neid teeniks „tütarlaps, kes oli olnud lennukis." Kõik ütlesid teistele edasi. „Mu kallis, tõepoolest liiga tore. Minu juuksuri neiu on see tütarlaps . . . Jah, mina teie asemel läheksin tema juurde . . . Jah, nad teevad seal väga hästi . . . Jeanne on ta nimi . . . kaunis väike, suurte silmadega tüüarlaps . . . Ta kõneleb teile kõik, kui te temalt ilusti küsite . . ."

Ja nädala lõpul Jane tundis, kuidas ta närvid selle pinge all katkesid. Mõnikord talle näis, et kui ta peab veel kord selle loo algusest lõpuni läbi jutustama, siis ta variseb kokku või lihtsalt ründab oma küsitlejat juukseväärviga.

Siiski leidis ta viimaks oma närvide päästmiseks parema võimaluse. Ta läks mr. Antoine'i juurde ja palus vapralt palka tõsta.

Wiru ringwaade.

Kiwiõlist

Kaewur peksis joomakaaslase läbi.

Ametiwõimudele awaldas Kiwiõli tööline A. Luunja, et tema korteriisse on ilmunud töökaaslane A. Wodja, kellega koos wõetud wiina. Hiljem on aga meeste wahel tekkinud sõnelus, kusjuures Wodja on käsitsi kallale tunginud oma ametiwennale ja wiimase armetult läbi peksnud. Luunjal on sunst wälja löödud hambad, wigastatud ribid ja haawad peas. Ametiwõrmudele kurtis ka Kiwiõli elanik Oskar Wels, et temale on poisikesed kiwidega haawa pähe wisanud ning palub poisikesi wõtta wastutusele.

A[illegible]u-Maidlast

Raske peksmine Rääsas.

Õhl wastu pühapäewa Rääsa maanoorte poolt korraldatud peo lõppedes peksti peomaja lähedal werisels Ojamaa külas elutsew Heinrich Tärno, kellele löödi terawa esemega kaks sügawat haawa pähe. Üleni werisena toimetati peksuohwer koju ja sealt hiljem Lüganuse jaoskonnaarsti dr. Juksi juurde. Peale haawade on Tärnol ka nägu tugewasti paistetanud ning muhke täis. Tärno peksjaid selgitatakse.

Kartuliühing pidas koosoleku.

Läinud esmaspäewa õhtul peeti Maidla piirituswabriku ruumes Wiru-Maidla kartuliühingu üldkoosolek. Koosolekul kinnitati ühingu möödunud tegewusaasta aruanne ja wõeti wastu eelarwe juhatuse poolt koostatud kujul. Tänawune tegewuse aasta on kartuliühingul edukas. Kartulite kokkuostmine on juba seni kwantumilt ületanud eelmise tegewusaastal kokkuostetud kartulihulga. Kartuliühing asutab oma ruumikasse wiljakuiwatuse hoonesse ka lihtjahu jahwatamise weski. Jõuallikad on ühingul juba warem olemas. Juhatusest waltmiswanuse järele wäljalangenud ühingu esimees August Nurk ja liige Ernst Ranne waliti tagasi. Peale nende kuulub juhatusse: M. Laur, H. Wahul ja M. Siiemäe. Samuti jäi ka rewisjonikomisjon endine, kuhu kuuluwad H. Põld, A. Põld ja A. Winni.

Wenojal pole wäljapääsuteed.

Wiru-Maidla wäikese metsaküla, Wenoja elanikud on hädas külast wäljapääsu tee pärast. Kolm aastat tagasi mõõdeti Wenojalt Oandunni ka uus teesiht, sest seni oldi sunnitud külast wäljapääsuks tarwitama erateed, mis läbib oma küla talude õued. Wiimasel ajal on üks talupidaja oma maaalal teekoha üles kündnud ja wilja peale külinud. Wiru maawalitsusele saadeti nüüd palwe, et planeeritud tee saaks arwatud awalike teede wõrku, millega uuel teesihil saaks suuremaid korrastustöid ette wõtta.

Kohtla-Järwelt.

Wõetakse uusi töölisi.

Käsitäes põlewkiwi wäljaweo suurendamisega ja maaaluste kaewandustööde laiendamisega ning neljanda õliwabriku ehitustöde algusega wõetakse suuremal arwul juurde uusi töölisi.

Rida töölismaju walmis.

Neil päewil walmis neli uut kolmekordset töölismaja á 30 korterit. Seega 120 korterit toa ja kööginga. Korterite wäljajagamine toimub juba käesolewal kuul. Jõuluks walmib weel kaks kahekordset töölismaja, kus on korterid kahe toa ja kööginga suuremate töölisperekondade jaoks.

Une õliwabriku ehitustöö algawad.

Kuna une neljanda õliwabriku asukoht on juba kindlaks määratud, tehakse käesolewal nädalal algust une õliwabriku ehitustöödega. Uus wabrik walmib lõplikult 1940. a. lõpuks. Õliwabriku ehitustööde läbiwiijaks ja juhataja on praegune Käwa kaewanduse juhataja inj. A. Reimets.

Jõhwist.

Rewideeriti Alutaguse malewat.

Laupäewal, 14. okt. ja pühap., 15. okt. wiibis Jõhwis peastaabi poolt saadetud ülem. E. Priimann Rakwerest, kes tutwus Alutaguse skautide malewa tööga ja asjaajamisega.

Waeküläst.

Teisipäeva hommikul saabus Vaeküla karjatalitajate kooli 8 naisõpilast Läänemaalt, Penijõe karjatalitajatekoolist. Penijõe kooli meesõpilased paigutati Vigala põllunduskooli.

Oonurmest

Autobuse peatuskoht teeb muret.

Rakwere-Jisaku autobuse Oonurme peatuskoht on praegu Oonurme wiinapoe juures, mis liinikasutajaile on wastuwõtmatu. Autobuse ootamine sünnib siin lageda taewa all, kui mitte arwesse wõtta wiinapoe ruumi, mis tihti tubakasuitsu ja wiinastanud inimest täis. Et pääseda sadude, külma ja joodikute eest on sunnitud daamid ja lapsed warju otsima ümbruskonna taludest. Liinipidajat on olukorrast informeeritud, kuid parandusi tehtud ei ole. Wiru maawalitsus omalt poolt tegi liinipidajale ettepaneku peatuskoht ülewiia Oonurme postiagentuuri juurde, kus selleks ka wastawad ruumid olemas, kuid sellelegi liinipidaja reageerinud ei ole.

Korraldatakse lõikuspüha.

Traditsioonilise lõikuspüha otsustasid kohalikud organisatsioonid korraldada 29. okt. s. a. oma rahwamajas. Kawa, mille läbiwiimiseks on rakendatud kõik organisatsioonid, tõotab sisult rikkalikuks ja wäärtuslikuks kujuneda. Aktusel kõneleb isamaalidu Wirumaa sekretär N. Kuks.

Kalwist.

Piirituswabrik talumeeste kätte?

Koos sakslaste siirdumisega omale kodumaale lahkub ka Mahu wallas elanud endiseid mõisnikke. Neist Kalwi mõisa omanik ewis ka piiritustehase, mille edaspidine saatus praegu osutub teadmatuks. Kohalikele põllumeestele on aga mainitud tehase töötamine wäga tähtis tööstuskartulite turustamise otstarbel. Kuuldawasti kawatsewadki ärksamad põllumehed ses suhtes seista walwel oma huwide eest, et wajaduse korral ühisel jõul asuda neid kaitsma.

Mahust

Opiti lõhkeaine käsitlemist.

Pühapäewal, 15. skp. toimus Ununse külas Weskimäe talus lõhkeasjanduse kursus Wiru-Nigula põllumeeste seltsi ja kohalike põllumeeste algatusel. Kursusest wõttis osa 14 talumeest, kellele anti tunnistused lõhkeaine käsitlusoskuse kohta põllutöökoja instruktori A. Angerjärwe poolt, kelle juhatusel kursus toimus.

Kiriklikke teateid.

Rakwere Kolmainu kogudus.

Kolmapäewal, 18. oktoobril kell 7 õhtul pilblitund — õp. J. Warik.

Pühapäewal, 22. oktoobril kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga — õp. K. Teel. Kell 3 p. l. lastejumalateenistus.

Ristitud: Leida Õispuu; Indrik Poom; Koit Randmäe; Mainu Neemerand; Kaljo Kert; Mall Tammaru; Kerstin Kütt.

Laulatatud: Leonhard-Julius Weski ja Marta-Josephine Waher — Sõmeru wallast ;Rudolf Keba — Rägawere wallast ja Elwi Tõnsau — Wihula wallast.

Maetud: Mari Rumm, n.-na Jõgeva, 74 a. 6 k. w. — Rakwerest; Liisa Wimberg, n.-na Earmann — 82 a. 11 k. w. — Rakwerest; Alfred Osmann, 45 a. 11 k. w. — Rakwerest; Alfred Osmann, 45 a. 11 k. w. — Rakwerest; Jakob Johanson, 66 a. 2 k. w. — Kabalast; Rosalie Rätsep, n.-na Teinfeldt — 62 a. 6 k. w. — Rakwerest; Kustaw Tamm, 71 a. 3 k. w. — Sõmeru wallast; Liisu Saukas, n.-na Wärawa — 82 a. 8 k. — Rakwere wallast; Julius-Friedrich Siegmonts-Treufeldt — 66 a. 3 k. w. — Rakwerest; Leena Wedro, n.-na Roplik, 76 a. 1 k. w.; Jüri Wachtra, 78 a. 5 k. w. — Rägawere w.; Jakob Luks, 70 a. 1 k .w. — Sõmeru wallast.

Wiru-Jaakobi kogudus.

Pühapäewal, 22. okt. s. a. jumalateenistus armulauaga. Peale teenistust noorte tund.

Ristitud: Olew Klet — Arukülast.

Kihlatud: Wiktor Põiklägu (ka Põiklik) — Wõhust ja Ella Hunt — Roelast, Armand-Aleksander Mõek ja Helmi-Rosalie Roost — Põlulast.

Raadio.

Kesknädalal, 18. oktoobril.

16.45 Teated ja reklaam. 17.00 Türi: Prantsuse keel — mag. K. Kann. Tallinn ja Tartu: Süite. 17.30 Noored kotkad vabas looduses. Kuuldeptlte Tallinna Noorte Kotkaste maleva elust. 18.00 Kitarrid mängige! 18.15 Türi: Põllumajanduslikud teated. 18.15 Tallinn ja Tartu: Ooperimuusika. (Hpl.) 18.30 Türi :mag. agr. Kristjan Joost: Plimanõud ja piima kvaliteet. 18.40 Päevauudised. 19.00 Õige aeg. Teated. 19.10 Corso-trio kontsert. 19.50 Välispoliitiline vestlus — peatoimetaja Eduard Laaman. 20.10 Külalislaulja Soomest. Jorma Huttunen (tenor). 20.35 „Talupoja au", Jakob Mändmetsa jutustus. Loeb Arnold Vaino. 21.05 Heykensi helindeid. 21.25 Veel kord laste küsimustest — Lea Raud. (Lastevanematele.) 21.40 Päevauudised ja sporditeated. 22.00 Õige aeg. Vene moderniste. 22.55 Päevauudised.

Neljapäeval, 19. oktoobril.

7.00 Äratusmäng. Võimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 16.45 Teated ja reklaam. 17.00 Muusika pärastlõunaks. 17.50 Mida kõnelevad meile kohanimed ajalooliselt — mag. Hugo Rebane. 18.10 Tiiu talu tütrekene. Lugusid ja laule talumudilaste elust. (Mudilastele.) 18.40 Päevauudised. 19.00 Õige aeg. Teated. 19.10 Viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. 19.15 Helindeid viiulist. 19.30 Eesti keel — Richard Kress. 19.50 Majanduslik ringvaade — toimetaja Leho Kareda. 20.05 kuuldemäng 7 pildis. 21.10 Mustlasmuusika. Laule kodust ja isamaast. Tallinna Naislaulu Seltsi koor, juh. Gustav Ernesaks. 20.45 „Vangis inimesed", Tarmo Meristu — Agu Kask. 21.00 Teatri-saade. 21.20 Ungari soololaule. Niina Tamm. 21.40 Päeva sünd. Ringkäik Krustpilsi suhkruvabrikus ja sporditeated. 22.00 Õige aeg. Orkestrikontsert. RR orkester, juh. P. Nigula. 22.55 Päevauudised.

Reedel, 20. oktoobril.

7.00 Äratusmäng. Võimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Tallinn ja Türi: Turuteated. 16.45 Teated ja reklaam. 17.00 Albert Sandleri orkester mängib. 17.30 Kuidas hankida kutsetunnistusi tööstuslikkudel tööaladel — juriskonsult v. adv. J. Kallasmaa. 17.40 Sümpaatia ja antipaatia — Karl Jungerman. 18.00 Lõbus vahemuusika. 18.10 „Tuhka-Triinu" (I). Kreutzwaldi muinasjutu järele kuuldemänguks seadnud Salme Luide-Vettik. (Lastele.) 18.40 Päevauudised. 19.00 Õige aeg.Teated. 19.10 Corso-trio mängib. 19.50 Sisepoliitiline vestlus — Ilmar Raudma. 20.05 Soovikokntsert. 20.40 Suhkru märkmik. 21.45 Päevauudised ja sporditeated. 22.00 Õige aeg. Sümfooniline muusika. 21.40 Päeva märkmik. 21.45 Päevauudised RR orkester, juhatab Olav Roots. 22.55 Päevauudised.

Laupäeval, 21. oktoobril.

7.00 Äratusmäng. Võimlemine. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 12.00—12.30 Kooliraadio. Hõimupäev. 1. Hõimutervitus. 2. Liivlasi külastamas. Matkapilte — Jaan Rummo. 16.45 Teated ja reklaam. 17.00 Nädalalõpu-kontsert. 18.10 „Noor välismaalane", Wilhelm Hauffi jutustus. 18.40 Päevauudised. 19.00 Õige aeg. Teated. 19.10 Saatekava-vestlus. 19.20 Rõõmsaid viise laupäevaõhtuks. 20.10 Hõimuaktus. 21.40 Päeva märkmik. 21.45 Päevauudised ja sporditeated. 22.00 Õige aeg. 24.00 Tantsu- ja meeleolumuusika.

Inglane vajab whiskit ja džini.

Sõda jääb sõjaks ning harjumused harjumusiks. Pudel džini jääb heaks rahustusvahendiks elu raskeil silmapilkudel. Inglise viinavabrikantide liit teatas, et arvestades vajadusega džini ja whiski järele, teiselt poolt aga tootmiseks vajaliste toorainete tagavaraks olemisega, jatkatakse whiski ja džini tootmist nõudmisi rahuldaval määral, sest inglane tahab ka sõja ajal oma traditsioonilisi jooke.

Nimede eestistamise rindelt

Uusi perekonnanimesid määrati:

Erra w.: Eduard-Woldemar Teiwa'le ü. a. — **Niinep;** Karl-Johannes Eltermann'ile ü. p. — **Eelmäe;** Hartwig Normann'ile — **Noodla;** Harald Biiber'ile ü. p. — **Aassalu;** Iwan Tšwetkow'ile ü. p. — **Lilleorg;** Karl Eiborn'ile — **Astre;** Peeter Mladentsew'ile ü. a. — **Einik.**

Rägawere w.: Andrei Sellbach'ile — **Sirelpuu.**

Tapa l.: Amalie Kusnets'ile — **Kuusmets;** Heinrich Wöllmann'ile (Wallmann) ü. p. — **Woolaid.**

Rvkl. L. Vahter kiriku hooldusnõukogu liikmeks.

Ev.-luteri usu kiriku hooldaja poolt määrati esmaspäeval kiriku hooldusnõukogu liikmeks õigusteaduse magister riigivolikogu liige Leonhard Vahter. L. Vahter töötab advokaadina Narvas, kust ta valiti riigivolikokku.

Rüüpas vee asemel seebikivilahust.

Vaivara vanadekodus leiti surnult vanadekodu elanik Ida Mõik, 40 a. vana. Laiba juures oli klaas seebikiviga, millest ta, nagu lahkamisel selgus, oli joonud. I. Mõik oli teiste vanadekodu elanike seletuse järgi läinud kotta jooma ning seejuures nähtavasti eksikombel rüübanud klaasist, milles oli seebikivilahu.

Rumeenia ei saada enam laewu Inglis- ja Prantsusmaale.

(DNB.) Rumeenia riiklik laewaliikluse on katkestanud laewaliiklemise Läheda-Ida ja Alexandria sadamaisse. Samuti on lõpetatud kaubalaewade saatmine Inglise sadamaisse.

Lindbergh hoiatab Ameerikat

(DNB.) Teistkordselt mõningate nädalate kestel pöördus Ameerika rahwuskangelane koloneel Lindbergh Ameerika rahwa poole hoiatusega säilitada erapooletust, end mitte lasta eksitada Briti propagandast ja tunnustada selgelt praeguse Euroopa sõja tõelist tagapõhja. Lindberghi kõne anti edasi 133 saatejaama poolt. Lindberg tegi konkreetseid ettepanekuid Ameerika erapooletuse läbiwiimiseks. Need olid järgmised: 1) wäljaweokeeld kõigile ofensiiwseile relwadele ja sõjamoonale, samuti wõitluslennukeile, 2) puhtdefensiiwsete relwade, nagu õhutõrjekahurite ja õhutõrjesõjamoona takistamatu müük, 3) keeld USA laewasõidule toimetada kaupu sõdapidawaisse maadesse ja nende ohutsoonidesse ja sealt tagasi ja 4) igasuguste krediitide keeld sõdapidawaile riikidele või nende agentidele. Kui peaks Kanadale kallale tungitama, siis wõitlewad Ameerika sõdurid Kanada lahinguwäljadel. Ent Kanadal ei ole õigust Ameerika [illegible] drit tõmmata kaasa Euroopa sõtta.

USA saadik Molotovi juures.

ETA. Moskva, 18. okt. (DNB.) Informeeritud poolt kuuldub, et siinsel USA suursaadikul Steinhardtil oli eile pärastlõunal tunniajaline kõnelus välikomissar Molotoviga. Läbirääkimise sisu kohta ei ole midagi usaldavamat teada.

„Kes tegi seda teie arvates?" küsis Jane. „Oken selle üle juurelnud ja juurelnud."

Jean Dupont kehitas õlgu.

„Mina see ei olnud. Naine oli selleks liiga inetu."

„Hüva," ütles Jane, „oletan, et te tapaksite meelsamini inetu kui ilusa naise."

„Mitte sugugi. Kui naine ilus, siis te võite temasse armuda — — ta kohtleb teid halvasti — teeb teid armukadedaks. Noh, mõtelge, ma mõrvan ta. See rahustab mind."

„Ja kas see rahustab?"

„Seda, preili, ma ei tea, sest ma pole veel proovinud." Ta naeris ja raputas siis pead. „Kuid nii inetu naine nagu madam Giselle — kes hakkaks end selle mõrvamise pärast tülitama?"

„Hästi, see oleks kuidagi mõeldav," ütles Jane. Ta kortsutas kulme. „Näib kaunis hirmus mõelda, et ka tema oli kord noor ja ilus."

„Tean, tean." Noormees muutus korraga tõsiseks. „Et naised vananevad, on elu suurim kurbmäng."

„Te näite mõtlevat väga palju naistele ja nende välimusele," ütles Jane.

„Loomulikult. See on kõige huvitavam aine. Teile näib see veider, sest teie olete inglane. Inglane mõtleb kõigepealt oma tööle, nagu ta seda nimetab —, seepärast spordile ja alles viimaks — paremal juhul — naisele. Jah, jah, see on tõesti nii".

Mõelge, Süürias elas ühes väikeses hotellis keegi inglane, kelle naine haigestus. Tema ise pidi olema ühel teatud kuupäeval Irakis. *Eh bien,* kas te suudate uskuda, ta jättis oma naise sinnapaika ja läks siiski oma „kohustusi" täitma? Ja mõlemad, niihästi tema ise kui ta naine mõtlesid, et see on üsna loomulik. Nad arvasid, et nad toimivad nooblilt, ennastohverdavalt. Arst aga, kes ing-

lane ei olnud, pidas neid barbariteks. Naine inimesena oleks pidanud tulema esimeses järjekorras. Töö — see on niisugusel juhtumil palju vähema tähtsusega."

„Ma ei tea," ütles Jane. „Töö peaks siiski tulema enne, arvan."

„Kuid miks? Näete, teie asute selsamal seisukohal. Töötades seisate raha teenistuses, kuid aadudes ja naist imetelles te kulutate raha — nii on see palju nooblim ja ideaalsem kui esimene."

Jane naeris.

„Oh, olgu pealegi," ütles ta, „mulle meeldiks enam, et mind peetakse töötuks ja ennastohverdavaks, kuid Esimescks Printsessiks. Mulle meeldiks ennemini, et mees naudiks mind vaadeldes, kui et ta seejuures tunneks end kohustatud ka minu peale kulutama."

„Mitte igaüks ei tunneks seda nii nagu teie, madmuasell.

Jane punastas kergesti, kuuldes, kui tõsine on noormehe häal seda öeldes.

Jean jätkas elavalt kõneldes:

„Olen olnud Inglismaal ainult kord varem. Mul oli väga huvitav järgmisel päeval kohtus — lahkamiskohtus — või kuidas te nimetate seda — jälgida kolme noort ja hurmavat naist, kes pealegi olid üksteisest nii erinevad."

„Ja mida te arvasite neist kõigist?" küsis Jane lõbusalt. „See leedi Horbury — pah, tema tüüpi ma tunnen hästi. Tema on väga eksootiline, väga, väga kulukas. Te näete teda istumas bakarctilaudade ümber — õrna nägu ja karmi ilmega — ja te teate väga hästi, millega see kord lõpeb. Ta elab sensatsioonile. Hasartmängudele, võib-olla ka uimastusvahenditele . . . *Au fond* — ta ei ole huvitav!"

„Ja miss Kerr?"

„Ah, tema on väga, väga inglaslik. Ta riided on väga hästi lõigatud, kuid peagu täpselt nagu mehe

ei meeldinud liiga punased kummed. Neile ei meeldinud valjud hääled, kärarikkad restoranid ja neegrid. Nad eelistasid busse allmaaraudteele.

Näis olevat peagu ime, et kahel inimesel võisid olla nii ühetaolised vaated.

Ühel päeval, kui Jane avas Antoine'i juures oma käekotikese, kukkus sellest välja Normal Gale'i kiri. Ruttu ja punastades võttis ta selle üles, kuid juba oli Gladys seda märganud.

„Kes on sinu noormees?" küsis ta.

„Ma ei tea, mis sa mõled," vastas Jane, punastades veelgi rohkem.

„Ära nüüd räägi. Ma ju tean, et see kiri pole sinu ema vanaonult. Ega ma ei ole eile sündinud! Kes ta on, Jane?"

„See on keegi — — keegi mees, keda ma kohtasin Le Pinet's. Ta on hambaarst."

„Hambaarst," ütles Gladys elava vastumeelsusega. „Aarvan, et tal on väga valged hambad ja et ta sageli naeratab."

Jane oli sunnitud ütlema, et see on tõepoolest nii. „Tal on väga päevitunud nägu ja väga sinised silmad," ütles ta.

„Igaühel võib olla pruun nägu," vastas Gladys. „Selle võib saada mereäärest või ka pudelist, mõtlen keemia abil. Kenad mehed on pisut pronksikarva! Mis puutub silmadesse, siis need võivad olla kenad. Aga hambaarst. Mul on tunne, et kui ta sind suudleb, siis ta ütleb: Palun, hoidke suud veidi rohkem lahti."

„Ära ole ideoot, Gladys."

„Sul ei tarvitse olla nii solvuv, mu kallis. Jah, mr. Henry, ma tulen kohe . . . Kurat võtku seda Henryt, kas ta arvab enda olevat jumala, et ta võib meid vaeseid tütarlapsi nõnda käsutada, nagu ta tahab."

Jane'i kiri oli olnud kutse õhtusöögile neljapäeva õhtul. Neljapäeval lõunaajal, kui neiu sai

„Teie julgete seda teha? Teil on häbematust seda teha, kui ma teid ainult oma südameheadusest enda juurde tagasi võtsin. Ärge unustage, et te olete segatud vastikusse mõrvajuhtumi? Nii mõnigi kõvema südamega mees oleks teid viibimata vallandanud."

„Lollus," ütles Jane külmalt. „Mina olen teie ettevõttes tõmbenumber ja teie teate seda. Kui te soovite, et ma lähen, siis ma võin minna. Ma pääsen igal ajal Henri või Maison Richet juurde."

„Ja kes teab seal! Millega te ennast seal tähtsaks teete?"

„Kohtasin lahkamiskohtus ühte või kahte reporterit," ütles Jane. „Need mõlemad võimaldaksid mul ajakirjanduses juhtumi suhtes sõna võtta. Nii ühes kui teises mõttes."

Kuna mr. Antoine kartis, et see on tõepoolest nii, rahuldas ta urisedes Jane'i palganõudmise. Gladys soovis oma sõbratarile südamest õnne.

„See on hästi, kallis" ütles ta. Ikey Antoine ei hoolinud teist kuigi palju selle aja jooksul. Kui meietaoline tütarlaps ise enda eest ei hoolitseks — ma ei tea, kus me siis kõik oleksime! Kallis, selle sa tegid hästi, ja ma jumaldan sind seepärast."

„Mina võin omamoodi väga hästi võidelda," ütles Jane, tõstes riiakalt oma väikest lõuga. „Olen seda teinud kogu oma eluaja."

Selle järel arenes Jane'i elu jällegi endiseit. Lubatud õhtusöök ja teatripartii Normal Gale'iga saabusid omal ajal. See oli üks kõige võluvamaid õhtuid, kus iga vahetatud ja usaldatud sõna näis nende vastastikust sümpaatiat aina tugevdavat.

Nad mõlemad armastasid koeri ega sallinud kasse. Nad mõlemad vihkasid austreid ja armastasid suitsetatud lõhe. Neile meeldis Greta Garbo ega meeldinud Katherina Hepburn. Neile kummalegi ei meeldinud lihavad naised ja nad mõlemad jumaldasid ehtsaid, tõeliselt musti juukseid. Neile

Minutitega ehitatud väiketalus.

Mõttevahetusest ühe Simuna konvendi töösangariga.

Simuna konvendi ühe töösangari August Vindberg-Vahemaa leiab meie lehe kaastööline oma kodust Rahkla uudisasunduses.

„Tulin, et Teid kui sulast külastada, aga nagu paistab, on siin tegemist vist pärisperemehega," algan juttu.

„Jah, elus on siiski vahest õnne. Sain selle maatükikese seitse aastat tagasi. Oli ilma hooneteta kännustik ja võsastik. Asusin siis kaubeldud tööst vabadel aegadel kände võtma, hooneid muretsema ja muid ettevalmistusi tegema selles sihis, et sellest maatükist kord endale kodu saada."

„Palju teil siis oma otsesest tööst aega üle jäi, et suutsite veel töö kõrval niisuguse talu luua," segan vahele.

„Mõlsa töö lõpeb tavaliselt kell 7 õhtul. Kõik tunnid ja minutid peale mõisatöö kasutasin kivide ja kändude hoovamiseks, ehitusmaterjali soetamiseks ja kõigeks muuks, mis selle majapidamise loomiseks tarvis. Olime kõik selle kallal, ka lapsed ja naine. Nüüd on hooned peal, ligi 3,0 ha maad üles juuritud, kaev, hädavajalisemad loomad ja hobune muretsetud."

Pärides lähemalt A. Vahemaa elukäiku, selgub, et V. on sündinud Virumaal Roela vallas, 45 a. vana, abielus ja 5 lapse isa, kelledest elavad 2 poega ja 1 tütar. Teeninud on ta vaid kahel kohal, 1919. a. kuni 1925. a. Liigvallas Jüri Reimanni talus ja 1925. a. kuni siiani Paasvere v. Rahklas K. Kadaki majapidamises.

„Mis on põhjustanud, et nii kaua olete suutnud ühel kohal teenida, olete vist tubli töömees?"

„Enamasti oleneb see küll heast peremehest. Tubli peremehe juures võib halb sulanegi aastaid teenida, halba peremeest ei suuda aga püsivalt ka kõige paremgi töömees mitte."

Oma edaspidiselst kavatsusist pajatas ta:

„On veel palju kavatsusi, mis selles talus tulevad rakendamisele. 4 ha maad vajab veel võsast ja kändudest puhastamist, üks ja teine asi kohendamist, kuid see peab tehtud saama ikka samade ülejäägi tundide ja minutitega, nagu seda tööd on seni tehtud. Ka siis, kui kõik oleks viljakandev pind, ei elata see talu ilma kõrvalteenistuseta. Aga nii olen ma harjunud, nii on olukord kõige parem ja elu kõige ilusam."

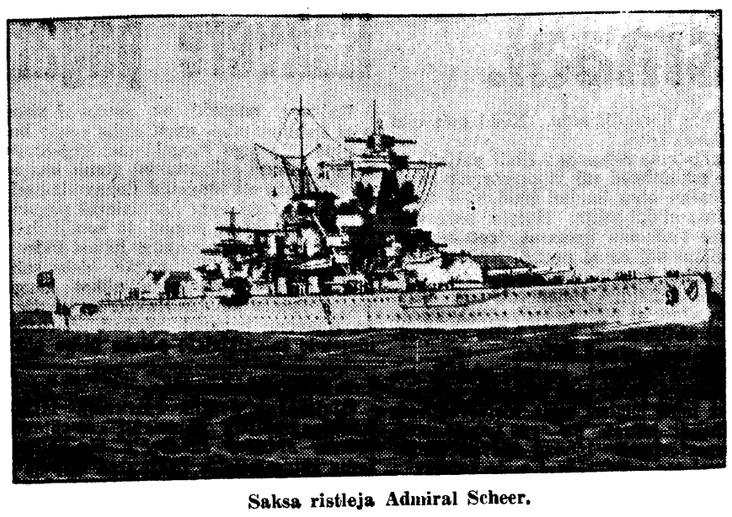

Saksa ristleja Admiral Scheer.

Preemiaraha peawarju ehitamiseks.

Wäike-Maarja töösangarid jutustawad.

Jaan Allmäe'd, üht Wäike-Maarja konwendi premeeritud põllutööliist, kohtan maatulunduskonsulendi büroos. Mees on jõitnud siia ratsa lõunawaheajal ja tõttab jälle tööle tagasi. Palun teda lühidalt kõnelda oma elukäigust.

„Olen pärit Wao wallast, sündisin Metskacwu külas Põdrangul ja seal elan praegugi, kuid töötan Limbergi juures Sääse mõisas Tamsalu juures juba 18 aastat. Põllutööd olen teinud kogu aeg, mahaarwatud ainult 5 aastat sõdasid. Sulasena algasin teenistust Põdrangul Eichorni juures 18-aastaselt ja olin seal paar aastat. Peale selle teenisin weel mujal, kuni 1914. aastal läksin kroonusse. Ma olen küll 1912. aasta mees, aga kaks aastat sain pikendust, sest ma olin liiga kõhn. Aga kui sõda algas, siis kõlbasin küll. Teenisin 16. Siberi kiitipolgus. 1915. aastal langesin Lublin'i all sakslaste kätte wangi. Olin Austrias Wisselburg'i wangilaagris, kust käisin teeparanduse ja muudel töödel. Käisime Aadria mere ääres teid tegemas. Lõpuks olin isegi pool aastat ühes talus põllutöödel. Sealt tulingi 1918. aastal ära. Raske oli küll, terwe Galitsia tuli oma jalal läbi rännata. Siis saime jälle raudteega edasi Riiga. Riiast jõudsin oma koju just paar päewa enne Tamsalu wallutamist punawägede poolt. Peale wenelaste taganemist mobiliseeriti mind Eesti wäkke ja teenisin seal sõja lõpuni kalewlaste malewas Pihkwa all ja landeswäärí wastu."

Edasisest jutust selgub, et Allmäel on juba ka wäikene talukoht. Nimelt oli tema isal 2-tiinune mõisa popsikoht, mille eest tegi 2 päewa nädalas mõisale tegu. See koht läks hiljem pojale üle ja nüüd 4 a. tagasi on antud sellele juurdelõige. Praegu on põldu umbes 5 hektaari ja samapalju heina- ning karjamaad.

„Ega see minu peret toida, teenin ikka edasi. Ainult nüüd pole enam päris moonal, waid wõtan rohkem raha-palka, saan aasta ringi umbes 2,5 krooni päewas. Oppisin ära ka traktorijuhtimise ja wiljamasindamise ajal töötan selle juures. Kündsin ka traktoriga."

„Kes kodus põldu haridb?"

„Eks seal tööta minu abikaasa. Ja ise aitan ka õhtuti ja pühapäewiti. Nüüd aitawad ka wanemad lapsed."

Abiellus Allmäe 16 aastat tagasi Marta Mürk'iga ja praegu on neil 5 last. Wanim on 16-a. tütar, järgmine on 14-a. poeg, siis 10-a. tütar, 4-a. poeg ja 1,5-a. tütar. Wanemad ise on weel noorepoole inimesed, ema 42-, pereisa 48-aastane.

„Kas preemiarahale on juba koht walmis waadatud?"

„Ammugi walmis. Mul on praegu majachitamine pooleli. Elan küll sees juba, aga mõnel toal puudub weel põrandki."

Olen eluaeg orjanud . . .

Põllutööliskoha kandidaat Jüri Pajuleht elab Wao wallas Koonu mõisas. Octi polegi siin enam mõisa, on ainult kaks liidetud ajutalu mõisasüdamest. Sammudes Koonu külast omnibuse peatuskohalt põldudewahelist teed mööda Koonu mõisa poole, silman seal lähedal põllul kündjat, kelle kohta tekib kahtlus, et see wõikski olla otsitaw, missugune „kahtlus" osutus ka õigeks. Paludes meest oma elustegewusest jutustada, seni kui hobused hinge tõmbawad, lausub mees :

„Mis minul jutustada on. Ma pole käinud üheski sõjas ega ole mingi tähtsa teoga toime saanud. Olen orjand eluaeg ja see on kõik."

„Kuidas Teie siis sõdadest pääsesite?"

„Minul juhtus poisikese-põlwes õnnetus, et jäin punkvorma alla ja mõni kont wist läks paigast ära. Sellepärast sõjawäkke ei tahetud, ainult paar aastat olin kindlustustöödel. Arstitunnistuse järgi olen ma 45% tööjõudu kaotanud. Aga kus ma töust pääsen? Suur pere toita ja olen eluaeg rühmanud ja wõin weelgi edasi teha aastat 9—10. Põllutööd olen teinud juba üle 20 aasta. Siin olen nüüd neljandat aastat, Müüriku mõisas olin 14 aastat ja enne seda, weel poissmehena, olin moonameheks Undeküla mõisas 2,5 aastat. Isa oli ka 36 aastat moonamees. Mina sündisin Undeküla mõisas, praegu olen 51-a. ja sama wana ka mu teine-pool Marie (sünd. Undelinn), kellega abiellusin 1918. a. Lapsi on elus 6, üks on surnud. Wanim tütar 18-a., järgmine 16-a., mõlemad on oma leiba teenimas. Kodus on 14-a. poeg ja 12-a., 9-a. ja 6-a. tütred."

„Kuidas palgaolud on?"

„Eks peab elama, kuidas palk lubab. Müüriku mõisas sain omal ajal wähe palka ja lapsed olid wäikesed, siis oli üsna kibe küll. Käisin siis peale mun töö korstnaid puhastamas ja muid selliseid töid tegemas. Hiljem palk tõusis, ja nüüd ka lapsed teeniwad, siis praegu pole wäga wiga. Palk on siin ka parem kui mõnes teises mõisas."

„Olete ettepandud põllutöölise koha saamiseks, kas see teeb ka rõõmu?"

„Ei saa just ütelda. Kui ta just antakse, eksma wõta wastu ja ütle aitäh ka, aga selleft on mulle wähe. Minul on suur pere ja tööjõudu olleks küll, minul oleks täiskohta waja. Poeg on praegu 14-aastane, aga tugew kui täismees ja murrab praegu tööd teha mehe eest. Ise töötaksin weel wähemalt aastat kümme ja aitaksin asutada. Eile wiisin peremehe ära, räägitakse, et läheb pärisselt ära. Mete oleme siin kaks aastatöömeest ja oleks paras siitsamast anda meile maatükid kätte."

40 aastat sulasepõlve.

Vorsti külas Vao v. Krügeri juures töötab premeeritu Rudolf Supper, praegu 54 a. vana. Sündis Arkna mõldri pojana ja olnud põllumajanduses oma leiba teenimas 7. eluaastast alates, minnes alul karjuseks, 15-a. sulaseks, saades aastas 15 rbl. palka. Noorpõlves teenis 16 a. Vao v. Imakaevu talus, järgnevalt praeguses töökohas 26 aastat.

28 a. taluteenijaks.

Kaheksas premeeritud töösangar Väike-Maarja konvendis — Juuli Pariis teenib Vao v. Männisalu külas Gustav Kruusimaa talus, kus ühtejärgi töötanud 10 aastat. Enne seda teenis 18 aastat Triigi mõisas. Kasvatanud üles ka tütre, kes juba endale leiba teenimas.

Mood kohaneb olukorrale.

Valge värv kaitsevahendina aukohal. — Sõjaaegseist moeuudistest ja kuritegudest Londonis.

Moeilmas on tawaliselt olnud nii, et moeloojad on püüdnud oma huwides rakendada üht wõi teist maailmapolitiilist sündmust, et teha seda wõi teist moeeset ajakohaseks ja läbilööwaks, wõttes oma lowmingu tegumoele iseloomustawaid jooni ja kaunistuste mustrimotiiwe nendest sündmustest wõi kuidagi seosesolewast. Praegune sõjaolukord on sellesse pöhimõttesse toonud mõnel määral murranguliji nähteid. Juba mõnesuguste ainete raskestikättesaadawus on takistanud moeloojaid oma fantaasiale waba woli andmast. Rohkem aga kirjutawad sõjapäewade tegeliku elu wajadused moele ette wärwe, lõiget ja tegumoodi üldse. Wiimase teguri ofsatähtsuse kohutawkiiret kaswu wõib praegusajal eriti tähele panna Londonis.

Seni oli walge wärw rahuwärwiks, kuid ühtlasi alistumise tunnuseks heisatud lipu nõol, Londonis on aga

walge wärw muutunud sõjawärwiks,

täpsemalt üteldes kaitsewärwiks. Ja seda tingituna peamiselt ja suurel mõõdul linnas ettewõetud julgestusabinõude tõttu wõimalike õhurünnakute puhuks. Üheks niisuguseks kaitsewahendiks rünnakute puhul on teatawasti linna pimestamine. Sellega käis aga kaasas liiklusõnnetuste kohutaw tõus, järelikult aga ka liikluse maksimaalse määrani kokkutõmbamine õnnetuste wältimiseks.

Waatamata ettewaatlikkusele kõrgemail määral, mis awaldus liikluse aeglustamises ja teiselt poolt ainult tungiwalt wajaliste käikude sooritamisega piirdumises, juhtus siiski õnnetusi. Peagu täiestipimedas linnas ei suuda öisel ajal ka wäikesed laternatuled, mis tähtsamail pöördepunktidel liiklemisuunda märgiwad, kuidagi nii palju walgusekiiri paisata läbi suitsusitudust muidugi tumeda ja walgusele raskesti läbitungitawa õhu sellel määral, et autojuht suudaks märgata üle tänawa minewat inimkogu, kellel seljas tume riie. Niisugused inimkogud ilmuwad mootorsõidukite ette nagu maa alt wälja ja õnnetused on paratamatud.

Ega sellega weel pimedusehet üksi kollita. Woorimeestel ja autojuhtidel tuli tihti elada üle juhtumeid, kus nad ei suutnud silmega tajuda sõidutee piirjooni ja sattusid kõnniteedele, wastu laternaposte, teesuunanäitajaid jne.

Sellases olukorras

algaski walgewärwi wõidukäik.

Walge kogu on ka õige nõrga walgustuse juures, mida pakuwad tähed ööseti, selgesti eraldataw. Nii wõõbati sõiduteede piirjooned walgeiks, samuti on walgewärwilised ka liiklusmärgid ja wajaliste tähiste postid.

Walge wärw pidi päästma ka jalakäijad ohust. Esiteks paluti linna pimestamise ajal kodanikke nende wajalistel tarbekäikudel panna selga walged üliriided. Alul polnud sellel tungiwal soowil nimetamiswäärseid tulemusi inglaste omase konserwatiiwsuse tõttu. Tawaliselt armastasid inglased ikkagi käia tumedais riideis, eriti weel õhtuti, et mitte patustada hea tooni wastu.

Probleem, mis alul tundus wägagi raskesti lahendatawana, lihtsustus aga moeloojate kaasabil, kes tegid olude tungiwa ettekirjutuse mõõdukalt. Ja see aitas. Polnud ju daamidel nüüd waja enam ilmuda tänawale üleni walges mantlis wõi kleidis, kuna wõidi ilmuda ka rõiwais, millele oli juurde kombineeritud walgewärwilisi kaunistawaid lisandeid, wõi üks wõi teine olulisel wajaline osa walmistatud walgewärwilisest materjalist. Kõik kokku aga sobis stiilselt, eelkõige aga aitasid suuresti tõsta sellaselt riietatud inimeste silmapaistwust pimeduses.

Hulgalisel ilmus müügile mitmesuguseid walgeid riietusesemeid, inglise ajalehed otse kubisesid walgete esemete müügipakkumistest, nagu seda kraed, wihmamantlid, wihmawarjud, wööd jne. Kord-korralt suurenes walgete, kuid ka kirjute esemete arw, kus üheks ja domineeriwaks wärwiks walge. Ilmusid müügile ja leidsid tarwitamist walged kübarad, rääkimata siis walgetest lintidest kübaral, walged kindad, wööd, käsitaskud, kraed ja isegi helewalged sukad ja walgetriibulised wihmawarjud. Gaasitorbikud, mis daamid endaga kannawad kaasas, pandi walgeisse kattekottidesse.

Raskem oli lugu aga meestega. Walgeid ülikondi ja mantleid inglane ei talunud, kuid olude paratamatus tegi wastuwõetawaks walged lindid kübarail, walged triibud wihmawarjul, kuid läbi löid isegi laiad walged lampassid pükstel. Moeesemetena kanti weel ka walgeid laiu wööstid, millil seljatagune keskosa laienes suureks walgeks sööriks, rääkimata siis walgetest kinnastest ja jalutuskeppidest. Naljakas oli küll see pildi muutus, kuid moeloomingumeistrite poolt kooskõlastatuna ja stiliseerituna mitte põrmugi halb. Ja näibki, nagu sõda oleks loonud uue „walge moe" ja teinud rewolutsiooni meeste riietuses, mis wõib ehk lewidagi mujale ja teha lõpu meesteriietuse senisele konserwatiiwsusele ja waid pisiasjus esinewaile mundatusile kuningas Moe käsul.

Kuid mood ei piirdu ainuükski inimestega. Farmides, kus loomad õhtupimeduses wõiwad teedele pääseda, on ka lehmad mundetud kas siis wärwiga wõõpamisega wõi walgete wöödе keha ümber sidumisega seebratriibuliseks. Walge wärw on isegi sedawõrd moes, et daamid oma koerakesi jalutama wiies on neile

kaitsewärwi walged lindid sidunud ümber keha,

muutes nad samuti seebrakiirjuks. Eks lemmikud ole siis kaitstud ka selgi juhul, kui nad omapead pääsewad üldise pimestamise ajal tänawale.

Sõda on toonud aga ka mundatuse allmaailma. Kui sõjategewuse algupäewil wõisid Londoni ja teiste suurlinnade politseinikud rõõmustada kuritegude wähenemisest, siis pidid nad peagi kogema, et rõõm oli waid üürike. Tekkis uusi süütegudeliike. Üheks niisuguseks on bensiiniwargus. Kaardisüsteemi ajal on bensiin raskesti kättesaadaw ja seega nõuetaw kaup, järelikult

tasub warastada.

Wargad on kohanenud ruttu uue olukorraga ja ajunud siis tänawaile seisma jätnud üldtarwilike sõidukite paake bensiinist tühjendama. Ei saa ju pidada sanitaar- ja tuletõrjeautosid, samuti teisi üldise kaitse ja heaolu teenistuses olewaid sõidukeid garaažis, waid need peawad olema kiiresti kättesaadawad. Hiilitakse siis seiswate sõidukite juurde, puuritakse augud õlipaakidesse ja tühjendatakse need. Alul juhtus sellaseid kuritegusid wäga rohkesti, kuid ametnike teadlikeks saades uuest kuriteoliigist, on waraste tegewus terasema järelwalwe tõttu muutunud raskemaks.

Hulga tööd annawad politseinikele ka n. n.

kutsumata walwurid.

Liik ulaklusele kalduwaid noormehi peab oma kohuseks siis, kui märkawad kusagil patustatawat kas wõi näiteks üldise akende pimestamisnõude täitmise wastu, lennutada karistuseks kiwi walgustatud aknasse. Arusaadaw, et sellane lubamatu korralekutsumine teeb kahju rohkem kui kasu, eriti kui weel arwestada selle paanikaga, mida niisugune aknapurustamine tekitab selles majas ja naabruseski, kui üldise pimeduse ajal närwid on pinguli, sest kardetakse iga silmapilk õhurünnakuid ja tõeliste pommide tuppa lendamist.

Paneks raha panka aga . . .

Armin Kastan (end. Matsmann) teenib Wao wallas Worsti külas Mätliku talus juba 14 aastat.

„Warem olin Kudina mõisas Tartumaal ja oleks seal ka praegugi, kui mõis ära poleks jagatud," pajatas lüheldane kuid tugewa kehaehitusega sallkraega paitus keskealine mees, kes oli parajasti Wäike-Maarjas koolisolewale tütrele leiwakotti järele toomas. „Peagi on, et peremees on hea, siis wõib isegi wähema palgaga teenida. Minul näiteks laps käib siin koolis, kas mina jõuaksin temale jala alati toidukraami järele tassida, kui peremees hobust ei annaks. Ega iga peremees ei anna. Ja tööga ei tule ju mingit pahandust kui wähegi korralikult töötad. Kui tööd korras, on omalgi parem tundmus ja palka läbed küsima täie õigusega."

A. Kastan on praegu 47-a., on osa wõtnud maailmasõjast Siberi kiitipolgus Austria rindel ja hiljem Wabadussõjast, teenides soomusrongide intendandis. Sündinud on ta Tartumaal.

„16-a. hakkasin mõisas päewiti tööl käima ja sain alguses naiste päewapalga — 20 kopikat päewas. Seal oli niisugune kord, et leerimata poisid said naiste palga, olid ja siis nii wana kui tahes. Läksin sügisel kohe leeri ja peale õnnistamist hakkasin kohe päewapealt saama mehe palka, mis oli 50 kopikat päewas."

Edasi selgub, et Kastanil oli ka wend, kes okupatsiooniwõimude poolt maha lasti, sest teda peetud tööliste ülesköhutajaks. K. abiellus talutütre Anna Lepikuga 1918. a. kahe sõja wahel. Lapsi on elus kolm tütart: 18-a. Õie, kes käib praegu Wäike-Maarja gümnaasiumis, 17-a. Lehte on kodus ja 15-a. Selma käib weel algkoolis. Surnud on 3 poega.

Palka saab: 820 kg. rukist, 570 kg. otri, 82 kg. nisu, 82 kg. segawilja, 82 kg. herneid, 25 tündrit kartuleid, 900 liitrit piima ja 140 kr., raha. Peale selle on kasutada pool wakamaad aiamaad ja natuke linamaad, kuna 2 lammast on aasta ringi peremehe toidul. Abikaasa saab aasta ringi 1 kroon päewas, samuti lapsed.

„Küll kulub see preemia rahagi kibedasti," lõpetas Kastan. „See on küll selline tähtis raha, peaks teise kaswõi panka panema mustapäewade jaoks, aga ei saa — augud on juba ees!"

Sulasemehe elu on mureta.

Karl Plaata, üks põllutöökoja poolt premeeritud põllutöölisist, kes on praegu sulaseks-moonameheks Avanduse mõisa rentnik A. Treialil, on alles noor mees, aastatel neljakümne ümber. Tema elujärge võiks kadestada mõnigi põllutööline, kuna käesolevast sügisest peale saab mees kasutamiseks kahe toa ja köögiga nägusa korteri, millist pole leida paljudes talumajadeski. Rahul näis olevat K. Plaata igati oma eluga, jutustades: „Oleksin ehk saanud kuidagi omale ka tööliskohta, kuid eks kohale asumine ole raske ja vilets. Hakkad laenudega peale, siis tasu neid eluaeg. Parem juba olla siis tööline ja vastu võtta peremehelt palka. Igatahes mureta elu. Ja kui nüüd veel arvati au osaliseks saada preemiat, no siis..."

„Olete muidugi taluteenija olnud lapsest peale?"

„Just. Isa töötas enne Venevere mõisas, 1910. a. tuli aga üle Avandusele moonameheks. Hakkasin juba 12—13-a. poisikesena käima mõisas tööl, hobuseid ajamas sõnnikuveol, ohakaid kitkumas, kive põldudelt korjamas jne. Hiljem sai minust teopoiss ja lõpuks moonamees. Välja arvatud maailmasõjas ja vabadussõjas oldud aeg, olen kogu aeg töötanud Avanduse mõisas. Mõis on vahetanud küll mitmeid peremehi, kuid eks töömees jäänud ikka edasi."

K. Plaata on juba 13 aastat abielus ja 3 lapse isa. Vanem poeg käib tal juba koolis. „Oleksid lapsed aga kõik alles — 5 vanemat last on surnud. Laste surm on olnud elu suuremaks raskuseks. Pea varrusid ja tunne lastest juba rõõmu, kuid siis anna nad aga jumalale..."

„Kas talutöö on muutunud endisega võrreldes kergemaks?"

„Eks tööd tule teha ühtemoodi. Kuid tööpäev, no see muidugi on lühem. Mõisa moonamehena pidid olema platsis juba siis, kui päevatera kerkis taevalaotusele, nüüd on oma kindlad tunnid. Minul on muidugi tööpäev pikem, kuna talitan ööseti ka mõisa hobuseid. Kuid eks selle eest ole ka palk suurem."

Nagu rääkis peremees Ants Treial, tõuseb K. Plaata aastapalk umbes 800 kroonini, arvestades natuuras antavad ained rahaks. Peale selle on tal prii korter ja küte. Ning abikaasal on vahetevahel aega päeviti tööl käimiseks, mille eest makstakse eritasu. Ning peremees lisab juurde: „Tubli töömees see Plaata. Anna talle milline töö tahes, kõiki teeb ta hoolikalt ja täpselt. Pole temale tulnud veel ühtki märkust teha."

Õunawargad süütasid rehetoa.

Pühapäewa, 15. sk. õhtul kella 10 paiku süttisid Kohtla küla talupidaja Jaan Lauri taluhooned. Kuna samal ajal peeti pidu lähedal asuwas seltsimajas, märgati peoliste poolt tuld õigel ajal ning kohale rutanud peoliste ja tuletõrje abil suudeti tulele panna enne piir, kui see oleks lewinenud kogu talu elamutele. Tules häwis ainult omaniku rehetuba ja rehealune kõigi sisekuuluwa loomatoidu tagawaraga.

Arwatakse, et tuli sai alguse õunawarastе kurja käe läbi. Nimelt asusid J. Lauri õunatagawarad rehetoas põrandal, kus oli ka wiljawihke ja kuiwa põhku, kuhu õunawargad olid wisanud põlewa tikutoisa. Omaniku kahju tõnseb 3000—4000 kr.

Natuke naljа.

Diagnoos.
— Mis mul viga on, härra professor?
— See selgub peale lahkamist.

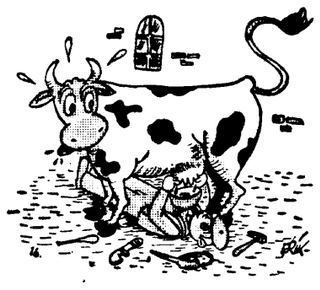

Kui automehaanikust sai põllumees.

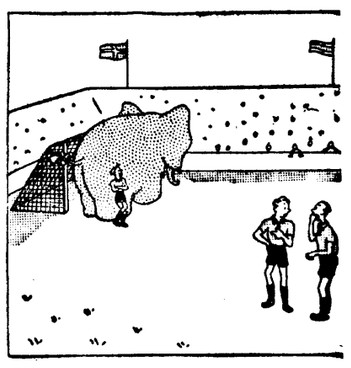

Wärawawahi maskott.

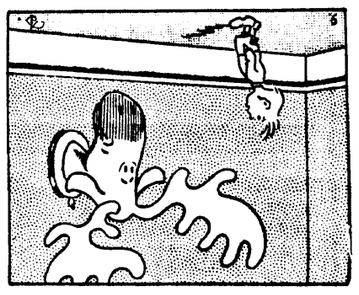

Juku arusaamine.
— Ei tea, kas keha on tal teises toas?

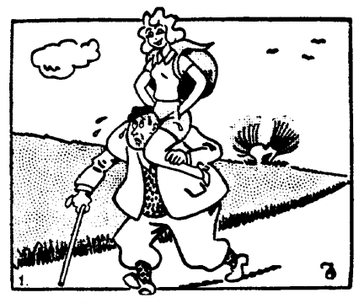

Temakese arusaamine.
— Astu aga astu! Ma ju kannan seljakotti.

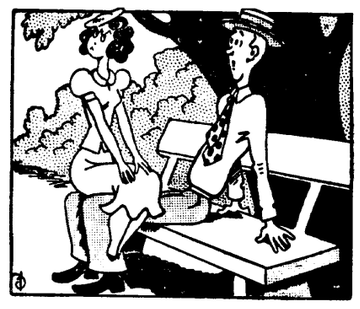

Ultimaatum.
— Ma ütlesin ju Teile, et mind ei tohi nüüd puutuda.

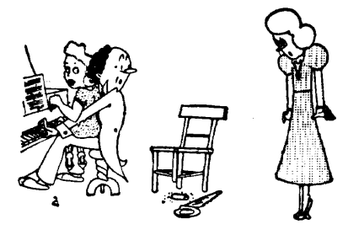

Põhjus.
— Miks istub sul õpilane süles?
— Tool läks katki!

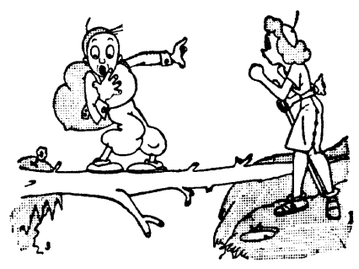

— Ära kukku waid alla, sinu seljakotis on nu wõileiwad.

„Ja miss Kerr?"
„Ah, tema on väga, väga inglaslik. Ta riided on
väga hästi lõigatud, kuid peagu täpselt nagu meie
tüsid suitsetaid lõhe. Neile meeldinud Katherina Hepburn. Neile kummagi
ega meeldinud lihavad naised ja nad mõlemad
legi ei meeldinud tõeliselt musti juukseid. Neile
jumaldasid ehtsaid, tõeliselt musti juukseid.

Nõuannet.

Sügis uudismaal.

Järjest haritakse juurde uudismaad ja seda kiireneva tempoga. Tänavu sügisel rohkem kui kunagi varem peame mõtlema ja vaatama, kuidas toimida juba ülesharitud ja kultuuri alla viidud uudismaadega.

Möödunud põuasest suvest ja ebasoodsast eelmisest talvest tingitult on kultuurrohumaad, millised eriti mineraalmaadele rajatud, üldiselt viletsas seisukorras: kultuurtaimed kamarakoostisest kadunud, muld paatunud ja surnud. Kahju on sinna kunstväetist visata, veel suurem kahju ümber künda. Kallinenud kütteõlide tagajärjel ka trak' rijaamad meelsamini seisavad. Heinaseemned on kallid ja neid on vähe.

Need on igal sügisel üleskerkivad küsimused, tänavu eriti aga teravad. Ja mis siin teha?

Peame pöörama rohumaade kasutamisele ja nende eest hoolitsemisele senisest hoopis rohkem tähelepanu. Ikka meil esineb ristikutimuti seemnesegusid uudismaal. Kuigi need külvised tulevad odavad, nende iga on niivõrd lühike, et 3—5 a. pärast tuleb teha ümberkünd. See ja uus seemendus on kallim. Ja kunstväetise kulutamine vanale timutikontsule on ebaratsionaalne. Siit järeldus: tuleb külida korralik segu. Nüüd pole siin enam midagi teha.

Meie karjatame rohumaad liialt paljaks ja sunnime rohutaimed nii väga nõrgalt talvituma. Praegu olgu karjad laudas — kindlasti kultuurniidul mitte. Hoopis selle vastu: peame kaitsema kamarat, laotades sellege sõnnikut või muud prahti. Küllap talus juba materjali leidub — kartulivarred, puulehed, peksujätted, rammutukkade hein. Olgu nimetatud, et põlluumbrohud rohumaale enamikult ohtlikuks ei saa, katte muretsemisel võib seda silmas pidada.

Väljaheited tulevad laotada sügisel, see väldib kamara paiklikuks jäämist. Kunstväetistest tuleb sügisel anda fosforväetised. E. fofsforiidi juures on see paratamatu. Kuna superfosfaadi hinnad vaevalt langevad, siis ei tee paha sedagi anda sügisel.

Veel sobib sügisel puhastada kraave, vedada laiali kraavikalda muld — mis on heaks katteks kamarale, kui teda ühtlaselt laiali ajada.

Praegu on talus vähemat aega, nüüd tuleb kultuurrohumaa viia seisundisse, et ta kevadel nõuaks vähe tööd ja kapitali ja paneks ruttu kevadel orase kasvama.

Agr. A. Mark.

Enam mustsõstraid.

Mustsõstrate liiter maksis punasõstardest kuni 8 korda rohkem.

Wiimasel kahel aastal on Eestist weetud wälja suurel arwul mustsõstra wesihoidiseid, kuid siiski pole meie suutnud saata seda kaupa nii palju, kui selle järgi on nõudmisi wälisturgudel ka sõdade peale waatamata.

Põllumajanduslikn statistika andmeil Eestis on maal 1.439.290 punasesõstra, 1.320.646 karusmarja ja waid 970.012 mustsõstrapõõsast, seejuures wiimane arw Wirumaal proportsionaalselt on üks wähemaid meie maakondades.

Sel sügisel said mustsõstarde müüjad kaubast 45—55 snt. kg, kusjuures mustsõstarde järgi nõudmine oli tugewasti suurem kui pakkumine. Sellewastu karusmarjadest saadi waid 12—15 s. kg, kusjuures niihästi karusmarjad kui punasedsõstrad nõudmise puudumie tõttu jäid suurelt osalt realiseerimata. Punasõstarde hind oli suure pakkumise tõttu niiwõrd madal, 6—8 s. kg, et ei tasunud õieti noppimise waewagi. Terwed pööstatäied marju jäid hoopis kaswama ja lasti kanadel, kus wõimalik, ära süüa.

Ülaltoodut peaksid Wirumaa talupidajad-aiaomanikud tugewasti arwestama ja samme astuma aedadesse mustsõstrapõõsaste istutamiseks, kusjuures ruumi mitteleidmisel ei peaks isegi kahju tuntama osa punasõstrapõõsaste, kui wähetasuwate, kõrwaldamiseks.

Igal pool üle maa asuwad aiandusekonsulendid on wäga wähe teinud selleks, et aidata aiapidajaid-talunikke realiseerida oma saaki ja selgitada realiseerimiswõimalusi ning moodusi. Kui sel sügisel ostsime kokku marju ekspordiks, siis ei teadnud kauba kohaletoimetajad suures enamikus, millisel ajal nopitud marjad on turustamisel kõige kallimad ja selle teadmatuse tõttu olid sunnitud paljud isegi marjad koju wiima, kuna neid ei saadud marjade ülewalmimise tõttu wastu wõtta. Mustsõstardest maksetakse kõige kõrgemat hinda siis, kui nad on poolwalmid — prunnikad wõi isegi prunnikasrohelised.

Nüüd sügiseste kiireloomuliste tööde lõppedes peaks leitama aega selleks, et soetada aeda mustsõstraid wõi wähemalt teha kewadiseks istutamisekski ettewalmistusi, kui külm peaks nüüd juba istutamistöö segama.

Aiaomanikud pöördugu wastawa ala asjatundjate, eeskätt aianduskonsulentide poole, kellelt nõudku lähemaid teateid ja juhiseid.

Kaupo Ong.

Lugejate kirju toimetusele.

Rakvere pagarite raske olukord.

Rakvere pagarid on sattunud viimasel ajal kahtluse alla, nagu oleks nende hulgas asutud suhkruga hangeldama. Tegelikult on selle kahtluse põhjustanud ainult üks nimeta kiri, mis oli saadetud linnavalitsusele ja milles ei olnud isegi kõnesolevat pagarit nimetatud. Rakvere pagari- ja kondiitritöösturite ühingu teades sarnast juhust üldse pole olnud, ja kuigi üks pagar oleks suhkrut müünud, siis ei saa seda nähet kaugeltki veel üldistada kõikide Rakvere pagarite kohta. Rakvere pagarid leiavad, et sarnasele nimetule laimukirjale poleks üldse pidanud tähelepanu pöörama. Nüüd, peale pagareid riivavate kirjutiste ilmumist ajalehtedes, on küll pagarite poole pöördunud rohkesti inimesi, kes soovivad osta suhkrut ja pakuvad kõrgemat hinda. Niisamuti kui pagarid seda aga enne pole teinud, ei tee nad seda ka edaspidi.

Teise tüliküsimuse Rakvere linnavalitsuse ja pagarite vahel moodustab leivas leiduv veeprotsent. Sundmääruse järgi on see kindlaks määratud 45%-le ja kuna hiljuti asetleidnud proovid on näidanud, et tegelik veeprotsent on suurem, siis on nurisetud leiva liigse veesisaldavuse üle. Pagarid leiavad, et kõigepealt nõutud protsent on ebaloomulik, sest ostjaskond ise nuriseb liiga kuiva leiva juures, et see liiga ruttu kõvaks muutub. Isegi sõjaväele antava leiva juures on vee protsent 46,5 ja kõikides teistes linnades koguni 48% ümber. Kui Rakvere linnas üksi nii madalat protsenti nõutakse, siis ei ole see millegagi põhjendatud ja Rakvere pagarite soov, et sundmäärust muudetaks, on igati õigustatud. Loomulikult oleks ju kõige õigem kui leivas leiduv vee protsent oleks üle riigi ühtlane.

Linnavalitsuse poolt 4. okt. pagaritele saadetud kirjas on öeldud, et leivas leiduva vee protsendi üle tuleb asjatundjatega nõu pidada. Pagarid loodavad, et seekordsed asjatundjad on tõepoolest asjatundlikumad, kui eelmise sundmääruse koostajad. On räägitud võimalusest, et linnavalitsus võib oma leivatööstuse asutada. Kahtlemata tunduks see olukord ebaloomulikuna, kui Rakvere linna pagarid enam ei oska linna sundmääruse järgi leiba teha, vaid selleks kas või väljast tuleb tööjõudu tuua.

Rakvere pagari-kondiitritöösturite ühingu juhatus.

Eraku surm.

16. skp. hommikul leiti oma elamust toapõrandalt surnult Aidu-Nõmmel elunenud üksik, 69-aastane wanake Anton Roobi, kes tegeles wiimasel ajal rändkalakaupmehena. Ta haigestus mõni päew tagasi külmetuse tagajärjel. Õhtul enne surma, mil naabrid teda külastamas käisid, näis ta terwena, kuid hommikul wanainimest unesti abistama minnes lamas ta surnuna sellili põrandal.

KUNDA SÜGISELUST.

Sügis on jõudnud oma halluse ja ühetoonsusega ka Kundasse. Lõppenud on juba wälistööd ja waikinud pekstumasinate undamine. Ainult kartulikuhjade ümber askeldawad inimesed, täites kotte. Siis weereb koorem piki auklist külateed, wiies müügile sügisrikkusi. Ja seda — kuuma ja kuiwa suwe õnnistust — tänu taewale on, sest siinsed põllud on küll kiwised ega anna eriti hiilgawaid saake, kuid ilma nad pole jätnud kunagi. Ja nii on talumees rahul sellega, mis kodupõld on talle andnud.

Tänawu on märgata ka suuremat elewust uudismaaharijate peres. Kewadel üritati traktorikündi üsna rohkesti ja nüüd, põllutööde lõppemisel, pöörab „terashobu" jälle heinamaa kamarat warahommikust hilisõhtuni. Et inimesed on täielikult juurdunud oma igapäewasesse töösse, ja ka energilisemate eestwedajate puudumisel, on seltskondliku elu tegewuspõld jäänud hoopis sõõti. Wõi õigemini: see on kundalase hingeelu omapära. Tema tahab teha waikselt oma tööd, elada segamatult oma piisi elu — muud teda palju ei huwita. Ainult kauged sõjalained ulatawad ka siia rahulikku wette: uuritakse ajalehti, kus wõimalik kuulatakse raadiot, sõditakse suhkru ning soolaga. Nii wäikselt suureilma ärewusi kaasaelades minnakse tasapisi wastu lähenewale talwele.

Leedu väed marsivad Vilnosse.

Leedu väed alustasid 16. okt. kell 11 sissemarssi Vilno territooriumile. Ühtlasi teatatakse, et N. Liidu väed, kes okupeerisid Vilno linna, on tagasi tõmbumas. Leedu valitsus on valmis tagama kodakondsust ainult neile, kes on sündinud Vilnos või elanud seal 1918. aasta novembris. Seega jäetakse Leedu kodakondsusest välja Poola põgenikud.

Kahju on meil Sinust, väikene armas

Raimund Limberg.

Lahkusid nii vara oma kaasõpilasist ja õpetajaist.

Kohtla-Järve algkooli pere.

Südamlikku tänu

avaldame kõigile, kes meie armsa

Ed. Veskus'e

viimsele teekonnale saatmisest osa võtsid ja meie leinale kaasa tundsid. Eriti täname Kohala algkooli juhatajat ja hoolekogu.

Leinajad

lesk ja lapsed.

ÜENÜ Vihula osakond pühapäeval, 22. oktoobril **Annikvere koolimajas**

hõimu-õhtu.

Algus kell 20,30.

Müüa kiires korras elukoha muutuse tõttu

asundus-talu

mõisa südamest. Suurus 17 ha, sellest põldu 10 ha, hooned kivist. Asutised ja omnibuse peatus juures. Viru-Jaagupi, Kulina. Ants Toome.

Müüa:

Rakveres ehituskrunt, **Kadrinas** maja. Küsida „Virumaa Teataja" talitusest.

Teatan

lgp. daamidele,

et 16. skp. töötab minu äris vilunumaid tööjõude oma erialal Eestis. Meie eriala: isikupärased moodsad soengud kohandatult igaühe näole ja igaks päevaajaks ja õhtuks. Juustevärvimine, elektrilokid välismaa õlidega, vesilained, maniküür j. n. e.

Austusega

Juuksetöötus „Central"

Võidu tän. 28, tel. 443.

Südalinnas müüa

ehitusplats

ühes pealoleva väikese majaga. Küsida Rohuaia tän. 16.

Dellingshauseni korteris

Karja tän. 13

on veel

müüa:

suur kirjutuslaud, suur kirjutuspult, tammepuust puhvetikapp ja pehme mööbel. Väärtuslikke raamatuid.

Müün oma puukoolist

viljapuid ja marjapõõsaid

Puukool asub Rakvere vallas, Haljala maantee ääres Moona külas, Kesk tänaval. Kirjalik aadress: Rakvere, Kesk tän. 33. H. Koort.

Vajatakse linna lähedale tallu korralikku vanemat

naisterahvast

või nooremat tütarlast. Palk kokkuleppel. Kaupa tulla tegema 20. okt. s. a. kell 10 hom. s. l. t.

Vajatakse tallu

sulast.

Rakvere—Karitsa. H. Rennel.

Mööblikauplus ja töötus

Tallinna tän. nr. 39.

Müün kõiksugu mööblit ja võtan tellimisi vastu. Eriti soodsalt valmistan liht- ja nahkpolstermööbleid, nagu: diivaneid, pehmeid tugitoole, madratseid, autopatju jne. ning parandan vanu polstermööbleid.

Kõige austusega

E. Sildre.

Vanem härra, endine riigiametnik, pensionäär soovib

tutvust

neiuga või lasteta lesega, linnast või maalt. Vanadus 25—45 a. Kirjad slt. „Pensionäär".

Tarvis ehitus-puuseppi.

Küsida Parkali tän. 4, Koovitsa töökojast, tel. 393, Rakvere.

Browning

müüa kl. 7,65. Aia tän. nr. 18, Rakvere.

MAJA

Rakvere südalinnas müüa. Kahekordne ehitus, äriruumidega, keskkütte, vesivarustuse, vannitubade, autogaraashidega ja suure viljapuuaiaga. Kirjalikud järelpärimised saata slt. „Kahekordne maja".

Ev. Porkmann

Tallinna tän. nr. 33, telef. 82, Rakveres.

Korter,

tuba ja köök üürile anda. Nisu tn. 5.

Tarvis lapse juurde

teenijat.

Võib olla aus tütarlaps või vanem naisterahvas. Küsida Pikk tän. 6 juukselõikuseärist.

Ametiskäija vaikne neiu soovib omaette korralikku mõbleeritud

tuba.

Teatada slt. „Tuba".

Ärasõidu puhul odavasti müüa tugev

palgikelk

ja kaks kasepuuvoodit. Vilmsi pst. 1.

Suurim tänu

kõigile neile Rakvere linnavolikogu valijaile, kes minule jälle nii suurt poolehoidu ja usaldust üles näitasid uutel valimistel.

Jakob Konso

Rakvere linnavolinik.

Valmiskleidi- ja puduäri

„MOELA"

on üle viidud

uutesse ruumidesse

Tallinna tn. 30-b

(end. „Viru Spordi" ruumidesse).

Soovitame hooajaks moodsas valikus **valmiskleite ja pudukaupu.**

Vilditöötus VILLO

Hooajaks olen avanud jälle oma **vildiäri Lai tän. 29, Rakveres.**

Saadaval meeste, naiste ja laste viltsaapaid nahkadega ja ilma. ● Valmistame töid tellimise peale ja ostame lambavillu.

Austusega **J. Villo.**

Kohale jõudnud

hobuserauda, rehvirauda, reetallaterast, kangalõimi ja pleekimata pesuriiet.

Ostame kõrgema päevahinnaga

herneid ja kartuleid.

Viru Majandusühing

Rakveres, Lai tn. 19, tel. 86.

OSAKONNAD: Kabalas, tel. 14, V.-Jaagupis, tel. 15 ja Kadilas, tel. 4.

Aknakleepimise paberit

valget ja värvilist, liimiga ja ilma, rullides ja pakkides

saadaval

„Ühistrükikoda Rakveres"

Lai tän. 12. Telefon 135.

Müüa

raadioaparaat

1939. a. mudel. Rootsi firma „AGA-BALTIC" — 4-lambiline, ühes kahe akuga jne. Hind Kr.200.—. Saksa- ja prantsusekeelseid raamatuid ja klaverinoodid. Küti mõis, V.-Jaagupi, telef. 19.

Pühapäeval, 22. skp. kell 10 hommikul peetakse

oksjon.

Müügile tuleb igasugust majakraami, tulekindel rahakapp jne. Küti mõis, V.-Jaagupi, telef. 19.

Kohtla-Järve kaevandus

vajab õlivabriku ehituseks suuremal arvul

vilunud müüritöölisi.

Lähemaid teateid saab Kohtla-Järve kaevandusest, telef. Jõhvi 5.

TEATAME, ET SPORDITARVETEÄRI

„VIRU SPORT"

ON ÜLE VIIDUD JA ASUB NÜÜD

UUTES RUUMIDES

Tallinna tän. 15, tel. 410.

Soovitame: igasuguseid **spordi- ja võimlemisetarbeid. Muusikarlistu ja raadioaparaate** O/Ü. „ESTO-MUUSIKA" ESINDUSES. **Laste mänguasju.**

Palume endiseid ja uusi ärisõpru meid uutes ruumides lakkesti külastada.

Austavalt OMANIK.

Odavasti müüa meesterahva pruugitud

jalgratas.

Posti tän. 22. Lillemäe.

Vajatakse korralikku

teenijat

Tallinna tän. 11.

2-liikmeline riigiteenija perekond vajab nüüd või lähemal ajal 2—3 toalist

korterit.

Teatada kuni 21. skp. s. l. t. „Riigiteenija".

Korter

3 tuba, esik ja köök **üürile** anda. Pikk t 27.

Vaikmann.

Puhtaid kaltse

vajab

Ühistrükikoda Rakveres,

Lai tän. 12, telef. 135.

Rohus

võtab „VIRUMAA TEATAJA" tellimisi ja kuulutusi vastu ning müüb üksiknumbreid hra **RICH. UNT.**

Peresjaares

müüb „Virumaa Teataja" üksinumbreid ja võtab kuulutusi ning tellimisi vastu **A. VÕHMA.**

Ühistrükikoda, Rakvere.